

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу А. К. Тхьаклушынэм фэкло

Лытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкьор!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Иэнатлэ официалнэу узэрэ-лухъагъэм фэшл сыпфэгущы.

Регионым ыпашъхъэ ит пшъэрылтхэр нахь шлогъэ ин хэлъэу зэшлохыгъэнхэм пклуачлэ зэрэпхыллэштхэм, ащ социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ ышлынэм, цыфхэм щылакшэу ялэм зыкьегъэлэтыгъэным, лъэпкъ зэфэшъхъафхэм къахэклыгъэхэм ыкли дин зэфэшъхъафхэр зылэжыхэрэм азыфагу илъ зэгурылонгъэр гъэпытэгъэным амалэу уилэр зэкшэ зэрэфэгъэлорышлэштхэм сицыхъэ тель.

Уигухэлхэр зэкшэ зэшлопхынхэу, шлоу щылэр къыбдэхъунэу сыпфэлъало.

Урысые Федерацием и Президентэу
Дмитрий МЕДВЕДЕВ

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъ.

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо наградэхэр
афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Псауныгъэм икъэухъумэнклэ гъэхъагъэу илэхэм ыкли илъэсыбз хъугъэу густыныгъэ фыригъэу Иоф зеришлэрэм апае щытхъуцлэу «Урысые Федерацием изаслуженнэ врач» зыфиорэр **Верба Яков Иван ыкьом** — псауныгъэм икъэухъумэнклэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ республикэ клиническэ кышъо-венерологическэ диспансеры» зыфиорэм иврач шъхъалэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий МЕДВЕДЕВ
Москва, Кремль
тыгъэгъазэм и 26-рэ, 2012-рэ илъэс
N 1685

Тхьаклушынэ Аслъан и Иэнатлэ Лухъагъ

УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым иконституционнэ полномочиехэм атегъэпсыхъагъэу АР-м и Лышъхъэу Иэнатлэ икларыкшэу Иугъэхъэгъэнымклэ Тхьаклушынэ Аслъан икандидатурэ икыгъэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ къыгъэлъэгъуагъ. АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм янахыбэм ащ дырагъэштагъ ыкли ятлонэрэу АР-м и Лышъхъэу иполномочиехэр ратыжыгъэх. Тыгъуасэ, щылэ мазэм и 13-м, Тхьаклушынэ Аслъан и Иэнатлэ официалнэу зэрэлухъэрэм фэгъэхыгъэ Иофтхъабзэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние щыклуагъ. Ащ хэлэжыгъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр, Конституционнэ Судым и судьяхэр, федеральнэ ыкли республикэ къулыкъу зэфэшъхъафхэм, район ыкли кьэлэ администрациехэм япашхэр, ветеранхэр, нэмыкхэри.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор Федорко Иофтхъабзэр къызэлуиыхыгъ. Федеральнэ законэу Федерацием

исубъектхэм афэгъэхыгъэм ыкли АР-м и Конституции ялгытыгъэу УФ-м и Президент къыгъэлъэгъогъэ Тхьаклушынэ Аслъан АР-м и Лышъхъэу Къэралыгъо Советым — Хасэм зэригъэнэфагъэр ащ къылуагъ. Нэужым Тхьаклушынэ Аслъан Адыгеим и Конституции ылэ тельэу УФ-м и Конституции, АР-м и Конституции, Федеральнэ ыкли республикэ законхэм ашломыклэу ыгъэцэкшэнхэу, цыфым ифитыныгъэ къыгухъумэнэу урысыбзэкшэ адыгабзэкшэ гушылэ къытыгъ.

Официалнэу Тхьаклушынэ Аслъан и Иэнатлэ зэрэлухъагъэм фэшл Федор Федорко къыфэгущылауагъ, зэрэ Лышъхъэр къэзыушыхъатхэр тхылъыр къыритыгъ ыкли УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым къызыщыфэгущылауагъ телеграммэм, нэмык телеграммэу къэклуагъэхэм къаджагъ. Джащ фэдэу Тхьаклушынэ Аслъан АР-м и Лышъхъэу Иэнатлэ официалнэу зэрэлухъагъэм фэшл къыфэгущылауагъэх Мыекьопэ район администрацием ипашэу

Евгений Ковалевыр, Адыгеим ыкли Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиеу Емыж Нурбий, епископэу Тихон, Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэго Рэщыдэ, къуаджэу Улапэ кыкыгъэ лыкло купыр, нэмыкхэри.

Нэужым Тхьаклушынэ Аслъан гушылэр зештэм, къэралыгъом ипашэу цыхъэ къыфишлэ ятлонэрэу мы Иэнатлэм зэрэлуигъэхъажыгъэм ежыркшэ мэхъанэшхо зэригъэр, ар илъэситфым Иофэу ашлагъэм уасэ къызэрэфышлырэм ишыхъатэу зэрилытэрэр, тапэкли республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэу ышлыхэрэм къащымыкшэным, псауныгъэм икъэухъумэн, гъэсэныгъэм алъэныкшэклэ зэхъоклыныгъэ инхэр шлыгъэнхэм, мэкъумэш хызмэтым зегъэушъомбгъугъэным, социальнэ Иофхэм язэшлохын зэрадэлэжыгъэхэр къылуагъ, цыфхэм ящылакшэ нахышлы хъуным сыдигъокшэ бууж зэри-тыштхэм къыкынгъэтхыгъ.

ХЪУТ Нэфэст.

Урысыем и Президент къыфэгущылауагъ

Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым Тхьаклушынэ Аслъан ыцлэклэ къыгъэхыгъэ правительствэ телеграммэм мырзуштэу къыщелло: «Регионым ыпашъхъэ ит пшъэрылтхэр шлоуагъэ зэкшэ зэрэпхыллэштхэм, ащ социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ ышлынэм, цыфхэм ящылакшэ зыкьегъэлэтыгъэным, лъэпкъ зэфэшъхъафхэм къахэклыгъэхэм ыкли дин зэфэшъхъафхэр зылэжыхэрэм республикэм щыпсэухэрэм азыфагу илъ зэгурылонгъэр гъэпытэгъэным унамал зэрэфэгъэлорышлэштхэм сицыхъэ тель».

Урысыем и Президент джащ фэдэу Тхьаклушынэ Аслъан къыфэгущылауагъ гухэлъэу илэхэр ыкли шлоу щылэр зэкшэ къыдэхъунэу.

Шыгуу къэтэгъэкыжы: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изимычэзыу я IX-рэ зэхэсыгъэу тыгъэгъазэм и 12-м илагъэм республикэм иапшъэрэ Иэнатлэклэ ятлонэрэ палъэу полномочиехэр Тхьаклушынэ Аслъан къыщыратыжыгъэх. Къэралыгъо

хабзэм иапшъэрэ законихъухъэ орган идепутатхэм янахыбэ дэдэм Урысыем и Президентэу Дмитрий Медведевым унашъоу ышлыгъэм дырагъэштагъ ыкли республикэм щыпсэурэ цыфхэм яфедэ тегъэпсыхъагъэу хабзэм изаконихъухъэ ыкли игъэцэкшэ кьутамэхэм язэдэлэжыгъэныгъэ джыри нахь зырагъэушъомбгъумэ, хэхъоныгъэ фашлымэ зэрашлоигъэр къагъэлъэгъуагъ.

— Сэрклэ гушлуагъоу ыкли пшъэдэкшэ хэлъэу щыт Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевым регионым иапшъэрэ Иэнатлэ иполномочиехэр къысатынхэм пае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм сикандидатурэ къызэрэхилъхъагъэр. Урысыем и Президент цыхъэу къысфишлыгъэр республикэм ифедэ пае зэкшэми Иофэу зэшлотхырым ыуасэу, Адыгеим ихэхъоныгъэклэ гъогу тызэрыклорэм къыдыригъаштэу ары зэрэслытэрэр, — ылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу ипресс-къулыкъу

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу и Указ

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Иэнатлэ зэрэлухъэрэм ехылагъ

1. Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием и субьектхэм якъэралыгъо хабзэ игъэцэкшэклэ, ихэбзыхъухъэ (лыкшэ) органхэр зэрэзэхашэрэ шлыкшэм ехылагъ» зыфиорэм, Адыгэ Республикэм и Конституции ия 82-рэ статья ия 1-рэ пункт, 2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 12-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ышлыгъэ унашъоу «Тхьаклушынэ Аслъан Кытэ ыкьом Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу иполномочиехэр фэгъэзэгъэнхэм ехылагъ»

зыфиорэм адистэу 2012-рэ илъэсым щылэ мазэм и 13-м Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Иэнатлэ сылохъэ.

2. Сызыкшэтыгъэр мафэм щегъэжыагъэу мы Указым клуачлэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЬАКЛУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекьуапэ,
щылэ мазэм и 13, 2012-рэ илъэс
N 2

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иполномочиехэр зэригъэтылгыжыхэрэм ехылаагъ

Адыгэ Республикэм и Конституцияе ия 89-рэ статья ия 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешты:**

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иполномочиехэр Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иполномочиехэр икIэрыкIэу зыфагъэзэжыгъэ ТхьакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIом ыпашъхъэ щигъэтылгыжыхынху.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министр^у КЪУМШЫЛ Мурат

кб. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 13, 2012-рэ ильэс
N 7

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иполномочиехэр зэригъэтылгыжыхэрэм ехылаагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иполномочиехэр зэригъэтылгыжыхэрэм епхыгъэу, Адыгэ Республикэм и Конституцияе ия 89-рэ статья ия 4-рэ пункт, Адыгэ Республикэм и Закон^у «Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ехылаагъ» зыфиорэм ия 4-рэ статья ия 1-рэ Iахъ IэубытыпIэ кызыфэсшIы-хэзэ **унашъо есшты:**

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иполномочиехэр зэригъэтылгыжыхэрэм дегъэштэгъэнху.

2. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет пшъэрылъ фшшыгъэнху Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет кIэу хэхащтхэр агъэнэффэ яполномочиехэр агъэцкIэнху.

3. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм щегъэжагъэу мы Указым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
кб. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 13, 2012-рэ ильэс
N 3

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхыль ятыгъэным ехылаагъ

Якьулыкъу пшъэрылъхэр гуетыныгъэ фыряIэу зэрагъэцакIэрэм ыкIи Урысыем и Прокуратурэ зызэхашагъэр ильэс 290-рэ зэрэхъурэм япхыгъэу рэзэныгъэ тхыль ятыгъэнху:

1) **Базаров Евгений Николай ыкIом** — Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иотделэу федеральнэ законодательствэр зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъызыфырэм истаршэ прокурор, юстициемкIэ младшэ советникым;

2) **Беданэкьо Анаидэ Казбек ыпхъум** — Мыекъопэ районим ипрокурор игуадзэ, юстициемкIэ советникым;

3) **Гьонэжыкьо Руслан Муратбек ыкIом** — Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иотделэу уголовнэ-процессуальнэ, оперативнэ-лъыхъон Iофхэр зыуплъэкIурэм истаршэ прокурор, юстициемкIэ советникым;

4) **Пешко Олеся Владимир ыпхъум** — Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иотделэу федеральнэ законодательствэр зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъызыфырэм ипашэ игуадзэ, юстициемкIэ младшэ советникым;

5) **Швецов Сергей Юрий ыкIом** — Джэджэ районим ипрокурор игуадзэ, юстициемкIэ советникым.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
кб. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 10, 2012-рэ ильэс
N 1-рг

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Ильэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряIэу Iоф зэрашIэрэм, законностымрэ правопорядкэмрэ ягъэпытэнкIэ гъэхъагъэхэр зэрIэхэм ыкIи Урысыем и Прокуратурэ ия 290-рэ ильэс зэрэхагъэунэфыкIырым япхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль афагъэшьошагъ:

— **Зарецкий Алексей Сергей ыкIом**, Адыгэ Республикэм и Прокурор иIэпыIэгъу шъхьалэ;

— **Дорофеев Николай Геннадий ыкIом**, Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иотделэу федеральнэ законодательствэр зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъызыфырэм ипашэ;

— **Теуцожь Казбек Асланбэч ыкIом**, Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иотделэу уголовнэ-процессуальнэ, оперативнэ-лъыхъон Iофхэр зыуплъэкIурэм ипашэ игуадзэ.

ЩыIэныгъэм икъэгъагъэх

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ кы-зэритырэмкIэ, мы аужырэ ильэсхэм сабыеу республикэм кыхъухъагъэхэм япчъагъэ нахьыбэ хъугъэ.

БлэкIыгъэ ильэсым республикэм кышыхъугъэ са-быйхэм япчъагъэ 2653-рэ мэхъу. Ахэм ащыцэу 1371-р

шъэожъыех, 1282-р пшъэ-шъэжъыех, зэтIуазэхэр 28-рэ. Зы унагъо сабыищ кызы-дыфэхъугъ.

ЯтIонэрэ сабыир кызы-фэхъугъэу ахэтыр бэ. Блэ-кIыгъэ ильэсым ны мылкур агъэфедэнэу сертификатхэр зэратыгъэхэм япчъагъи хэ-хъуагъ.

2011-рэ ильэсым иаужырэ

мафэ Мыекъуапэ дэт пери-натальнэ Гупчэм сабыи 4 кышыхъугъ. ИльэсыкIэу кыхъагъэм иапэрэ мафэ кIэлищрэ пшъэшъитIурэ къэхъугъэх.

Сабыихэр щыIэныгъэм икъэгъагъэх, тинеушрэ ма-фэх. Унагъохэу хахъо зилэхэм тыгу кыддIэу тафэгущIо.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

Организацие 840-м ехъу ауплъэкIушт

2012-рэ ильэсэу кыхъа-гъэм IофшIапIэхэр зэра-уплъэкIуштхэм иплан Рос-потребнадзорым Адыгэ Рес-публикэмкIэ и ГъэlorышIа-пIэ зехигъэуцуагъ. Ащ рес-публикэ прокуратурэм ды-ригъэштагъ. Планым кы-зэрэдилытэрэмкIэ, ильэ-сым кыкIоцI специалист-хэм ауплъэкIушт организа-ции 843-м кхахеубытэх му-ниципальнэ предприятие-

хэр, гъэсэныгъэм, псауны-гъэр къэухъумэгъэным яуч-реждениехэр, зIухыгъэ ыкIи зэфэшIыгъэ акционер обще-ствэхэр, унэе предпринима-тельхэр.

ГъэlorышIапIэм зэрэщы-хагъэунэфыкIыгъэмкIэ, анахь шъхьалэу ауплъэкIушт-хэр цIыфхэм ясанитар-нэ-эпидемиологическэ зы-тет нахьышIу шыгъэныр ыкIи щэфакIохэм яфитыны-

гъэхэр къэухъумэгъэнхэр арых.

Республикэ прокуратурэм кызыриIорэмкIэ, уплъэкIун-лъыплъэн органхэм зэхашэрэ Iофтхъабзэхэр игъом ыкIи зыщищыкIагъэм зэрахъэхэ зэр-рэхъугъэм ишIуагъэкIэ бизнес цIыкIум ыкIи гурытым яфи-тыныгъэхэр нахь ухъумагъэ-хэ мэхъу. Планым кыдыхэ-мылгытэгъэ уплъэкIунхэу икIыгъэ ильэсым зэхашэн фэягъэхэм процент 70-р про-куратурэм щигъэзыагъ.

Апэрэ ермэлыкъыр щылэ мазэм и 21-м щыIэшт

Зыгъэпсэфыгъо мафэхэм Мыекъуапэ щызахэщэрэ ер-мэлыкъхэр цIыфхэм якIасэ хъугъэхэу яжэх. ЩэфакIохэм кызырэлорэмкIэ, ермэлыкъ щэпIэ чIыпIэхэм гъомылэ-пхъэ зэфэшъхьафхэр бэдзэр уасэхэм анахь пыутэу ща-гъотынхэ зэралъэкIырым, чэф жьотыр зэрэтетым ахэр кырэшалIэх.

Мыекъопэ кьэлэ админи-

страцием СМИ-хэм зэпхы-ныгъэхэр адэшIыгъэнхэмкIэ и ГъэlorышIапIэ тызэрэщы-щагъэгъозагъэмкIэ, шэны зэрэхъугъэу, мы ильэсми ер-мэлыкъхэм язэхэщэн лъагъэ-кIотэшт ыкIи муниципальнэ образованием ипашэ иуна-шъокIэ мэээ 12-м телыгъэгъэ планыр зэхагъэуцогъах.

2012-рэ ильэсым иапэрэ ермэлыкъ щылэ мазэм и

21-м Мыекъуапэ щызэхашэ-щэшт, станицэу Ханскэм щылэ мазэм и 22-м щыIэшт. Кьэлэ гупчэм щэпIэ чIыпIэ-хэр — урамэу Советскэм (урамэу Победэм кышы-ублагъэу Майкопскэм нэс), Ханскэм — культурэм и Унэ пэгъунэгъоу къащызэIуа-хыштых.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Адыгеим ыцIэкIэ

Адыгэ къэралыгъо университетым КВН-мкIэ изэлухыгъэ республикэ лигэ икупэу «Остановка университет» зыфиорэм хэтхэм мы мафэхэм сэнаушыгъэу ахэлъыр Шъачэ кышцагъэлыагъо. Я XXIII-рэ Дунэе фестивалэу «Кивин-2012-м» хэ-лажэххэзэ, апэрэ чIыпIэхэм афэбанэх.

Купым нэбгырэ 13 хэхагъ. Ахэр лигэм ихэшыпыкIы-гъэ актерхэр арых. КIыма-фэм ианыхэ чэфыгъо хъугъэ-шIагъэхэм ащыщыр тхьамэ-фитIум кыкIоцI кIотшт. Нэ-мыкI купхэм ясэмэркбэухэм ядэлунхэм, яныбджэгъухэм гушыIэгъу афэхъунхэм фэшI студентхэм уахтэ яIэшт.

Купым ипашэу Денис Мо-

ловичко кызыриIуагъэмкIэ, ныбжыкIэхэм теклоныгъэр кыдахын унашъо зыфашы-жыгъ, КВН-м и Премьер-лигэ хэхабанэу зегъэхъазыры.

Ягухэлъхэр къадэхъунхэм фэшI зилоф хэшIыкI фызиIэ КВН-щикхэр IэпыIэгъу къа-фэхъух. 2003-рэ ильэсым КВН-м иапшъэрэ лигэ ичем-пион хъугъэу «Утомленные

солнцем» зыфиорэм хэтхэр «Остановка университетым» упчIэжыгъэу ешIых. Красно-дар крайм ихэшыпыкIыгъэ купэу «БАК-соучастникым» ипашэу Евгений Романце-вым ильэс зэкIэлъыкIохэм ишIуагъэ кьегъакIо. АщкIэ лъэшэу фэразэх, «тхьауегъэ-псэу» ралэ.

Фестивалэу «Кивин-2012-м» Мыекъопэ къэралыгъо техно-логическэ университетым икупэу «Сердце Кавказа» зыфиорэри хэлэжыэшт. Рес-публикэр кызыгъэлъэгъошт-хэм гъэхъэгъэшIухэр ашIын-хэу афэтэлэ.

ДАУТЭ Анжел.

АгъапцIи сомэ мин 64-рэ Iахыгъ

Ильэс 49-рэ зыныбжэ бзыльфыгъэу Красногвар-дейскэ районим ит селоу Бе-лэм щыпсэурэм ителефон бзджашиIэхэр гъэпцIагъэкIэ кыфытеохэзэ, сомэ мин 64-рэ аритыгъ.

Адыгэ Республикэм хэ-гъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Ми-нистерствэ кызыритыгъэм-кIэ, бзджашиIэ горэ бзыль-фыгъэм кыфытеуи, правэ-ухъумэкIо органхэм яIофы-

шIэу кыриIуагъ ыкIи икIа-лэ наркотикхэр хэбзэнчъэу ыгъэфедэхэзэ къаубытыгъэу, джы ащ уголовнэ пшъэдэ-кIыжэ ин рагъэхыштыгъэу ма-кэз кырыигъэлугъ.

Нэужым бзджашиIэр бзыль-фыгъэм кыфытеуи, сомэ мин 60 кызыритыкIэ, икIалэ кы-хищыжыныу кыгъэгугъагъ. БзджашиIэм такыкIэ 40 фэ-дизрэ бзыльфыгъэ штагъэр телефонкIэ ыгъэгугъагъ, нэ-

мыкI горэм бзыльфыгъэр фы-теон ымылэкIыным фэшI.

БзджашиIэхэм телефон номеритIу бзыльфыгъэм кырати, ахыщэ зэрагъэхэ-рэ терминалымкIэ сомэ мин 64-рэ ятелефон афыригъэ-хъагъ. Ащ ыуж гъэпцIако-хэр бзыльфыгъэм кыфы-теожыгъэхэп.

Нэужым бзыльфыгъэр икIалэ зыфытеом, ар унэм исэу кыгъэкIыгъ ыкIи ащ фэдэ Iоф имыIэу кыриIуагъ. Джашыгъур ары зэрагъэде-лагъэр бзыльфыгъэм кы-зыгурыIуагъэр ыкIи поли-цием макъэ ригъэлугъ.

Къэралыгъо Иофышлэшхуагъ, ныбджэгъуби илагъ

Хьопсэрыкъо Назир джыри псаузэ Кавказым цырыо щыхъуагъ. Ар зигушылэ емыпцыйжырэ къэралыгъо Иофышлэшхоу, хэгъэгум ифедэ фэлэжьэн зылэкырэ, ныбджэгъуныгъэ шыпкээр зыщыщыр зылэрэ цыфэу щытыгъ.

Зидунай зыхъожьыгъэр зылэштыгъэ пстэуми зы шлошлэу кычлэкыгъ: зыгу емылупэхэрэми Хьопсэрыкъо Назир лъытэныгъэ кыфашыщтыгъ. Тилэхъанэклэ бэрэ узэрымыхылэрэ шэн ащ хэлыгъ — джэгъогъуныгъэ кыфизилэхэми, зыгу шлу кыфимылэхэми ащ афигъэгъунылэкыщтыгъ. Ахэм щылыныгъэр нахъ зэмышыгъу ашлэу ылыгъэщтыгъ.

Хьопсэрыкъом зериоштыгъэмклэ, ныбджэгъу шыпкээрэ клэ пльытэмэ хьуштыгъэр узыгъэтылжыкынэу кыклохэрэр ары. Ащ фэдэ ныбджэгъубэ зэрилагъэм ишыкхат шэклогъум и 3-м ихъадэ агъэтылжыкы зэхъум, Хьопсэрыкъо Назир иаужырэ гъогу агъэклотэжыкынэу КъЩР-м нэбгырэ мин пчъагъэ кызырэклогъагъэр. Урысыем ичылплэ зэфэшхыафхэм — Москва, Санкт-Петербург, Екатеринбург, Калининград, Сахалин, Хабаровск, Темыр Кавказым иреспубликэхэм, Іэкыб къэралхэм кырыкырэ шыгъо телеграммэхэр икьоджэ гупсэу Хьабэз джы кызынэсыгъэми кыэклогъ.

Хьопсэрыкъо Назир щылыныгъэ гъогу гъэшлэгъон кыклогъ — слесарь кызырэклогъу ригъажыи къэралыгъо Іэнэтлэ лъагэхэм анэсыгъ. Карачаевскклэ комсомолымрэ партиемрэ ярайкомхэм, я 80-рэ илээсхэм республикэм ипсэолэшлэплэ шхыалэ — фэбэллэ комплексу «Южный» зыфилоу Европэмклэ анахъ иныгъэм Иоф ащишлагъ. «Ащ зи делэгъэп ыккы фэгущылагъэп, икыарыурэ ипклэнтлэпсырэкклэ щылыныгъэм зэкклэ шызэпигъэфагъ, — ело Президентым и Полномочнэ лыклоу Приволжскэ федеральнэ шьолжырым щылы Михаил Бабич. — Къэрэщэе-Щэрджэсым кыккы Москва къэклогъэгъэ Хьопсэрыкъор Генпрокуратурэм, етланэ Урысые Федерацием и Президент и Администрацие Иоф ащишлэ зэхъум анахъ дэгъухэм ахалыгъэщтыгъ, анахъ Иофыгъо кынххэри зэшлуиштыгъэх. Иофшлэгъухэр ащ кыгъэгъуыкытэжыгъу, ыгъэгъагъэхэм арыпагъу, арыкъэу зыккы кыкхэкыгъэп».

Я 90-рэ илээсхэм яублэгъу Моспромстроим итрестэу

«Южный» зыфилоу Джегутэ дэтым ипащэу Хьопсэрыкъор агъэнафэ, етланэ Генпрокуратурэм Иофхэр ыгъэзеклонэу Москва рагъэблагъэ. «А лъэхъаным ащ пэщэ дэгъоу, зэхэщэклогъо чанэу зыкыгъэгъэгуагъ», — ыгу къэкыжыи Урысые Федерацием и Генпрокурорэу Юрий Чайка. Хьопсэрыкъом ишлуагъэкклэ хэгъэгум ипрокуратурэ пстэуми Иофшлэклэ ящыккыгъэ авто-транспортрэ техникэрэ ялэ хъуагъэ, ахэм яподразделенихэр унаккыкхэм кощыжыгъагъэх. Прокурор-следственнэ Иофышлэхэм апае фэтэрибэу зэхэт унэхэр регион зауламэ ашагъэпсыгъагъ. Хьопсэрыкъом ишлуагъэкклэ я 90-рэ илээс кызырэклогъом агузэгъу джэ прокуратурэр кызытэ-нэжыи ылыгъэкыгъагъ.

Тыдэ зыщэлажыи, Иофым хэккыплэ кыфизыгъотын, загъурызыгъэон зылэкырэ цыф чанэу, нэутхэу Хьопсэрыкъор щытыгъ. Щэрджэс лъэпкыи кыкхэкыгъэ, урыс хэбзэ-зэхэтыккыгъэр зыпкырызышэ-гъэ, Москва щыпсэурэ къэбэртэе махъулэр интернационалист шыпкээрэ щытыгъ, къэралыгъом кырыклогъом лъэшэу ыгъэгумэккыштыгъ. Урысыем хэмытэу, цыф лъэпкыбэмэ ятарихъ, якультурэ аклэрычыгъэу Кавказыр псэун зэрымилэкыштыгъ Хьопсэрыкъом кыгурылоштыгъ. Лъэпкэ Иофыгъор къэзыгъэ-плэжыгъэи зышлоигохэм адыригъэштахэщтыгъэп. Ичыгу гупсэ — Къэрэщэе-Щэрджэсми, зэрэ Темыр Кавказуи янеушрэ мафэ дэхэнымклэ ащ игугъаплэхэр зэрипхыштыгъэр Урысые зактор ары ыккы регионми, хэгъэгуми рэхъатныгъэрэ мамырныгъэрэ арылгыным пае фэлэжыкыштыгъэр зэкклэ ышлэщтыгъ.

Хьопсэрыкъо Назир Іэкыб къэрал, урыс классикэм хэшлэ-кышхо афырилагъ, анахъуэ Чеховымрэ Лесковымрэ иккысагъэх, Пушкиным, Гоголь, Маркес, Ремарк, Низами, Гамзатовым, Марк Твен, Гашек атхыгъэхэм ащыпчыгъохэр бэрэ езырэу кылоштыгъэх. Гъэс-ныгъэшхо зилэгъэ, Іэдэб ин зыхэллыгъэ, лъытэныгъэшхо зыфашыштыгъэ Хьопсэрыкъом Темыр Кавказым Иофы-

гъохэм, лъэпкэ, дин зэфыштыккыгъэхэм япхыгъэ Иофыгъо кызырэклогъом хэшлэклэ дэгъу афырилагъ. «Ащ пай хэгъэгум ипащэхэм, республикэхэм, крайхэм, хэкухэм ялэ-шхыэтетхэм, Генпрокуратурэм, Урысые Федерацием и Президент и Администрацие Иоф щыдэзышлагъэхэм, цыф лъэпкыбэ зыщыпсэурэ Кавказым ыккы Закавказьем ялэ-клогъом ащ лъытэныгъэшхо зыкыфашыштыгъэр», — кылыуагъ Урысые Федерацием и Президент и Администрацие ипащэ илэпылэгъоу Игорь Сирош. Ащ зэрилыгъэрэмклэ, игъонэмысэу Хьопсэрыкъор зэрахэккыжыгъэр Кавказым щыпсэурэ лъэпкэ пстэухэмклэ члэнэгъэшхо хъугъэ.

«Хьопсэрыкъор къэралыгъом ифедэхэм сыдигъуи зэрафэшшыпкыагъэм даклоу кызышхыгъуэ хэкум шулыгъоу фыриІэри гъунэнчъагъ. Къэрэщэе-Щэрджэсым ифедэхэр къэралыгъо хабзэм иорганхэм къащыгъэгъунэгъэнымклэ зыкызытыригъанэщтыгъэп. Ар акылышлоу щытыгъ, осэшхо кыфашыштыгъ, республикэми, ащ кыпэгъунэгъу регионхэм законностымрэ правопорядкэмрэ ащыгъэпытэгъэным илахышхо хишлыхыагъ», — джаш фэдэ цыфэу Хьопсэрыкъор щытыгъэу вице-премьерэу, Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лыклоу Темыр-Кавказ федеральнэ шьолжырым щылы Александр Хлопониным елыгъэ.

Сенаторэу, Федерацием и Совет ивице-спикерэу, Темыр Кавказымклэ комисси-ем ипащэу Александр Торшиным кызырлуагъэмклэ, «Хьопсэрыкъом Кавказыр дэгъоу ышлэщтыгъ, ащ осэшхо кышыфашыштыгъ. Кавка-

зым щыпсэухэрэм афэгъэхыгъэ еплэыклэ дэуе шылэр ащ ыукогъагъ, ищылыныгъэ зэрэщытэу Урысыем, урысые Кавказым афигъэлоушлагъ. Кавказым щыпсэухэрэм Иоф адыуилэ мыхъунэу, ахэм ягу-пшысаккы, ядунээеплэыккы нэмыккы шыпкээр, яшэн-хабзэхэри нэмыккы зылыгъэхэрэм бэрэ уарехылылэ. Ау Иофыр зытетыр нэмыккы шыпкэ. Назир фэдэ ныбджэгъу ялагъэпыш ары ахэр зыкылахъуохэрэр. Сэ Назир бэмэ сафигъэсагъ, ау анахъ шхыалэр — Кавказым цызырахъэрэ шэн-хабзэхэр ары. 2000-рэ илээсым кышхыгъагъэу сэ ащ Иоф шысэшлэ ыккы ахэр лъэшэу къэсэшхыа-пэх. Хьопсэрыкъор лъэпкы-хэр зэзыпхырэ лъэмыджэу щы-тыгъ. Ау Назир фэдэхэр зэрэ-маклэр гукъао».

Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лыклоу Приволжскэ федеральнэ шьолжырым щылы Михаил Бабич Хьопсэрыкъор ныбджэгъу цы-хъэшлэгъу, цыф гъэсэгъэшхоу, удэгущыленклэ гъэшлэгъонэу ылыгъэщтыгъ.

Назир чанэу щылыныгъэм илэныкыо зэфэшхыафхэм зэрахэлэжыштыгъэм, Иоф хэшлэыккышхо зэрэфырилагъэм, шушлэныр ишапхъэу зэрэ-щытыгъэм апае Къэрэщэе-Щэрджэсми, ащ кыпэгъу-нэгъу республикэхэми ащы-псэухэрэм лъытэныгъэшхо кыфашыштыгъ. Къэралыгъо Иофышхо зэригъэцаклэрэм да-клоу спортым изегъэгъушхо-бгъуни ащ лъэшэу ыналэ ты-ригъэщыштыгъ. «Ащ фэдэ Ио-фыгъэхэмклэ тэ тиеллэыккы-хэр зэтефэщтыгъэх, сыдигъо-ккы тиеклогъахэр зэфэда-гъэх», — хегъэгъуныккы Къэ-бэртэе-Бэлыккыарым и Лы-шхыгъэу Къанэкъо Арсен.

«Хьопсэрыкъо Назир Хьы-зыр ыккыор Кавказым иккылэ-плугъэ шыпкээрэ щытыгъ, дэх имылу лъэпкэ шэн-хабзэ-хэм, адыгагъэм арыгъуазэ-щтыгъ, кызышхыгъуэ хэкум фэшшыпкээр дэдагъ, — игу-къэккыжыгъэм ташегъэгъуазэ Адыгеим и Лышхыгъэу Тхы-кышхыгъэу Аслан. — Ащ ятэу Хьызыр Хьаджыбэчыр ыккыор Темыр Кавказым илитерату-роведение лъэпсэ кыжыаплэ фэзышлыгъэхэм зэу ащыщ. Мы цыф акылышлоу фызышло-кыгъэ шлэныгъэм илэшлугъэ

иккылэ зэхыригъэшлэнэу, цыф дэгъоу ышлэнэу».

«КъЩР-м кышышхыгъэ, Темыр Кавказым имызакъоу, зэрэдунаеу щыпсэурэ адыгэ пстэуми ялэыклоу федеральнэ лъэаплэмклэ хъугъэ Хьопсэ-рыкъор джырэ тарихым зэрэ-хэхагъэр зэкъотыныгъэм, мамырныгъэм, ныбджэгъуны-гъэм, зэгурылоныгъэм псэе-мыблэжыу афэлэжыгъэ цы-фшышхоу ары, ащ ллэужхэр зэ-рипхыштыгъэх, — кылыуагъ Тхыкышхыгъэу Аслан. — Хьопсэрыкъор тхэкыжыгъэ, ау ащ Иофшлагъэхэр, итхылыхэр, ипсэолэшлыгъэхэр, КъБР-м, КъЩР-м, Адыгеим ятрениер, яспортсмен Іэпэлэсэхэм гугъа-плэу аритыгъэхэр къэнагъэх. Кавказым щыпсэурэ лъэпкы-хэм яшэн-хабзэхэм атетэу ащ ыплугъэ клэлитлур дунаим кы-тенагъ. Ыккы, шыпкыккыккы, шлу зыфишлэгъэ ичылплэгъу-хэм яшлэжэ дэгъуеккы кыкхэ-нагъ».

Зыбгъэпэгъныр, зышлэшлы-жыныр шэн дэу, шушлэныр цыфыр зыгъэлэплэрэ шэнэу Хьопсэрыкъо Назир ылыгъэ-щтыгъ ыккы а шапхъэхэм ате-тэу ищылыныгъэи ыгъэпсы-щтыгъ.

Къэрэщэе-Щэрджэс Рес-публикэм и Лышхыгъэу Рашид Темрезовыр хэти фэмыдэу На-зир ичыгу гупсэ пае ышлагъэм дэгъоу шыгъуаз. «Къэрэщэе-Щэрджэсым кышышхыгъэ зэхъоыныгъэ дэгъуэхэр На-зир Хьызыр ыккыом ыцлэ епхы-гъэх. Ар еджаплэхэм, сымэ-джэщхэм, клэлэцкыкы Іыгы-плэхэм, спорт еджаплэхэм аде-Іэщтыгъ. Социальнэ лъэны-къом хэхъоныгъэ рагъэшылэм, ныбжыккыккы Іэпылэгъу ара-гъэгъотымэ, хэгъэгумклэ, шлу дэдэ ылыгъуштыгъэ адыгэ лъэпкыккыккы инвестицие анахъ дэгъоу ар зэрэхъуштыр кыгу-рылоштыгъ. Къэрэщэе-Щэрджэсым щыпсэухэрэм яшлэжэ Н. Хь. Хьопсэрыкъор сыди-гъуи патриот шыпкээр кы-хэнэжыштыгъ. Ащ лъытэныгъэу, уасэу фашыштыгъэм егъашыи кыккычыштыгъ, Родинэм хъа-лэлэу уфэлэжыгъэн зэрэфаемклэ Хьопсэрыкъор щысэтэхыплэу сыдигъуи щытыгъ», — кы-лыуагъ Рашид Темрезовым.

Борис КИПКЕЕВ.
ТАСС-гупчэм иредактор
шхыалэ инапэрэ гуадз.

Джыри аэропорти 4 агъэуцун фае

«Темыр Кавказым и Курортхэр» зыфиІорэ корпорацием иэкспертхэм пэшлорыгъэшэу кызырэклогъагъэмклэ, Урысыем и Кыблэ иаэропортхэм зы мафэм нэбгырэ мин 20 фэдиз ащызэ-блэккы. 2018-рэ илээсым ту-ристэу Темыр Кавказым чэщ-zymaфэм кыккылоцкы-кыккылаІэрэ нэбгырэ мин 40-м нэсышт. Ащ фэшл регионим итранспорт системэ лъэхъа-

ным нахъ диштэу пшыи, аэро-порти 6-у Иоф зышлэхэрэр зэ-тебгъэпсыхъанхэ ыккы ахэм анэмыккы джыри 4 агъэуцун фаеу кылауагъ. Краснодар, Мыекыуапэ, Махачкала, Мин-воды, Налчык ыккы Вла-дикавказ яаэропортхэм зэ-хъокыныгъэшхохэр афэшлы-гъэнхэ, станицэу Зеленчук-скэм (Къэрэщэе-Щэрджэс), Мамисон (Темыр Осетиер), Матлас, Дербент (Дагыстан)

ахэр ащыгъэуцугъэнхэ фаеу алытагъ.

— Курортхэм апэблагъэу аэропортхэр зэрэщытыштыгъэмклэ Темыр Кавказыр Европэм энэкъокъун ылыгъэкышт. Сыда плэм Европэм зылашлэрэ ку-рортэу илэхэр аэропортхэм лъэ-шэу апэлудзыгъэх. Гушылэм пае, Куршевель — Лионэ километ-ри 180-клэ, Женевэ километ-ри 140-клэ апэчыжэ, сыхъати 2,5 — 3-рэ уклогъо фаеу мэхъу.

Тэ курортхэм апэблагъэу аэро-портхэр дгъэуцунхэу амал-ти, — кылыуагъ корпорацием игенеральнэ директор игуадзэу Юрий Тыртышовым ИТАР-ТАСС-р гушылэгъу зыфэхъум.

Ащ ишлэшлыккы, дунэе шап-хъэхэм адистэу аэропортхэр шыгъэнхэ, цыфхэм яфэлэ-фашлэхэри ахэм атетэу афэ-гъэцкыгъэнхэм фэгъэпсыгъэн-хэ фае, сэкъатныгъэ зилэхэм ящыккыгъэ пстэури, нэмы-кыбэхэри кыдымылгытагъэ хъуштыгъ.

Темыр Кавказым турист

кластерэу 2011 — 2020-рэ илээсхэм шагъэуцунхэм кыдыхэлэгытагъэу Лэгъо-Наккэ (Адыгеир), Архызы (Къэрэщэе-Щэрджэс), Эльбрус-Безенги (Къэбэртэе-Бэлыккыар), Мамисон (Темыр Осетиер) ыккы Матлас (Дагыстан) кыушхыгъэ лыжнэ курортхэр ащашы-щтыгъ. Пстэумккы ар кило-метрэ 1000-м ехъу, зы мафэм нэбгырэ мин 150-мэ зыча-гъэпсэфыным тегъэпсыхыгъ-гъэщт, Иофшлэплэ чылплэ мин 300-м ехъу кыатышт.

Урысые Федерацием ыкйи ащ ичыплэхэм
къашыдэкпырэ гъээтхэм, журналхэм Адыгэ Рес-
публикэм ехыылагъэу кыхауырэр бэ. Ахэр по-
литикэм, экономикэм, мэкъумэщым, наукэм,
культурэм, спортым афэгъэхыгъэх. Лъэпкъ биб-
лиотекэм библиографиемкэ
иотдел ахэр ыугъоинхэр, зэ-
ригъээзфэнхэр ипшъэрыл
шъхъалэхэм ащыщ. Ахэм анахь
гъэшлэгъонхэу тлъытагъэхэм
тхылъеджэхэр нэлуасэ афэтшлы
тшлоигъу.

КЪХАУТЫГЪЭХЭР

ИкЫгызэ 2011-рэ илэсым анахэ политическэ хуыгэ-шэгызэ гызшэлыгъонэу Адыгейм иху-хыагыэмэ ащыщ Урысые Федерациэм и Президентэу Д. А. Медведевыр кызыэрэклогыагыэр. Медведевыр кыалэу Мыекыуапэ дэт клэзэцЫкыкы Игыгыплэу № 7-мрэ гурыт еджапэу № 11-мрэ ачылагы, клэзэгэджэхэм языу-кы хэлэжыагы ыкыи ащ гэзэсны-гым илофыгыуабэхэм щатэгы-щылагых. Ахэм яхылылагэ «Рос-сийская газета» зыфиорэм кы-хыэгэзэ тхыгызу «Миссия влас-ти» зыфиорэр, авторыр Кира Латухинар ары, кызыэрыхыагыэр шышхыэлэм и 19-м кыыдэкыгы. А хуыгэ-шэагым фэгъэхыгы Владимир Соловьевым гэзэтеу «Коммерсантым» кыыргыэхы-гызэ статьяу «Дмитрий Медведев пошел в школу» зыфиорэр. Гэзэтыр кызыдэкыгыэр шы-шхыэлэм и 19-р ары.

АдыгеймкӀэ 2011-рӀэ илӀэсӀым анахӀ хьугӀгӀ-шӀӀгӀгӀ инзӀ кы-хӀфагӀгӀмӀ ашыш Федерацием исубъектзӀ шыт тироспубликӀ илӀгӀэ 20 зӀрхьугӀгӀ. А уахьтӀм кыкылоцӀ республикӀм ишып-кьзӀу юф ышӀагӀ, хӀхьоныгӀгӀхӀ-ри ышӀыгӀгӀх. Ащ ехышӀагӀ гӀз-зетӀу «Коммерсантым» чӀпы-огӀум и 22-м кыхьгӀгӀ статьяу «Адыгея: 20 лет стабильности» зыфиӀорӀр.

Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэр илъэс 20 зыщыхугъэ мафэм ехуылъу Урысые Федерацием хэгъэгуклоцI ЮфхэмкIэ иминистрэу Рашид Нургалиевыр республикэм ихьэкIагъ, правохуымэкIо органхэм апае ашыгъэ псэуальэхэм якъызылухын ар хэлъжагъ. Адыгемым имэфхэкI мафэ ехуылъу мыщ фэдэ административнэ унэхэр зэратыхэрэм мэхъанэшхо илъу ащ ылытагъ, къулыкъушIэхэм ар шIухафтын шыпкIэкъ зэрафэхуыгъэр къыхигъэщыгъ. Джащ ехыылагъ гъэзетэу «Щит и меч» зыфиIорэм «Дом в подарок» ышгъхэу бэдзэогум и 13-м къыхагъэр. Къызтыхыгъэр Богдана Лагутинар ары.

«Идти уверенно вперед». Джарыцэу Адыгэ Республикэм и Лышхъхъу Тхакъушынэ Аслъан кытыгыгэ пресс-конференциер гэгэстэу «Южный федеральный» зыфилоу шылэ мазэм и 26-м — мзэам и 1-м кыды-кыгъмэ кыххагъ. Пресс-конференциер зыфэгъхыгъагъэр Адыгэ Республикэм социальнэ-экономикэ хъхъоныгъэу ышлыгъэр ары. Ольга Морозовам ар кытхыжыгъ.

Адыгэ Республикэм щалэжы-
рэ дин зэфэшхьафхэм язэфы-
щытык!эхэм къащытегушы!э
публицистэу Е. Бурла итхагъэ.

Статьям ыццэр «Религиозная ситуация в современной Адыгее», кызырыхыгъэр журналзу «Россия и мусульманский мир, № 6-р ары.

Филологие шлэныгэхэмклэ кандидатэу, критикэу Кирилл Анкудиновым итхыгэхэм гэзгэтхэм ыкли журналным янэклүбгөхөм бэрэ уащылоклэ. Анахьэу кызырхыхээрэр гэзгэтэу «Литературная Россия» зыфиолрэр ары. Мэзаем и 18-м кыбдыкыгым поэтуу Ю. П. Кузнецовым ищыэнныгэ ыкли итворческэ гьогу фэгэыхыгэу кышчыиутыг. Ащ нэмыклэу, ежь литературоведым илэггүхэм («поколение сорокалетних» зыфалорэм) кыарыкложтым ехылылэггэ гупшысэхэр кышчешых чьэпыогүүм и 14-м кыбдыкыгэ гэзгэзетым. Статьям ыцлэр «Утята на холоде».

Адигенм туризмэм шыгегъ-
ушъомбгугъэнымкIэ Iоф гъэн-
фагъэхэр шызэшIуахых. ХъакIэу
къаклохэрэм лъэшу агу рехых,
шызбыгъэпсэфынкIэ чIыпIэ да-
хэу, дэгъуо кытахых. Джаш
ехьылагъ Елена Космачевам
къытхыгъэу мзаем и 24-м кы-
дэклъгъэ «Известием» кыхьэгъэ
статьяу «Классный курорт» зы-
фIорэр.

Адыгэ Республикэм ныбжыкIэ ЮфхэмкIэ и Комитет итхьа-

матгу Кээрэтэбэнэ Махымудэ да-
шыгыгээ эздэгүшылэггү гээсетэу
«Южный федеральный» зыфи-
лорэм кыйхагыг. Мы Иэнатер
Кээрэтэбанэм зигээцакээрэр
илгээс хууггээ икни ащ фэгээхы-
ггээу комитетым лофыггюу зэ-
шуухыггээхэм яклээуххэр эдэ-
гүшылэггүм кыщиулаггээх. Гээ-
сетэу кызырыхыаггээр гээтха-
пэм и 16 — 22-м кыдэккыг,
дэгүшылэггээр Ольга Морозо-
вар ары.

Дунан шызэлъашлэрэ тхэкло цлэрылоу Мэщбэшлэ Исхъакъ илъэс 80 зэрэхъугэр хигъэунз-фыкыгъ. Мэщбашлэм фэгүшлэху, итворчествэ кыбгегушылэху гъэзетмэ янэклубгъохэм къарыхагъэр бэ. Ахэм ашыщ жоныгъуаклэм и 31-м кыдэкълэгъу «Вольная Кубань» зыфилорэр Кронид Обойшиковым къыригъэхъэгъэ статъяу «Его земной шар» зыфилорэр. Мы юбилеим фэгъэхъыгъ Евгений Саловым къытхыгъэри. Статъям ыцлэр «Сердце поэта чувствует тонко», зэрытыр гъэзетэу «Кубанские новости», жоныгъуаклэм и 27-м кыдэкълэгъ.

Льэпкь искусствэм зызыри-
ушомбгъурэм тырэгущо. Ти-
республикэ и Льэпкь театрэ
ильэс 70-м ехъугъ. А уахътэм
къыклоцI адыгабзэкIэ спектак-
лэ Москва къышигъэлыгаъоу

хьюгэп. Адыгэ Республикэм иШьхьэтэтхэм яшIуагьэкIэ апэрэу Лъэкхь театрэр Москва кIуагьэ ыкIи адыгабзэкIэ спектаклитIу кыщиэгIэлъэгуагь. Ащ фэгъэхьыгъ Софья Ефимовам истатьяу «Кавказские пленники искусства» зыфиIоу гъэзэтэу «Культурэм» мэлъылфэгъум и 14 — 20-м кыдэкIыгъэм кыхьагъэр.

Творческэ купэу Адыгейм илэмз анахь кьахэщырэмэ ащыщ Къэралыгъо академическэ къэшыокло ансамблэу «Налмэсыр». Мы купыр зыщамышлэрэ хэгъгу шылэп тломэ тыхэкунконэп. Илэсэу икIырэм «Налмэсым» ия 75-рэ юбилей игъэкIотыгъэу хигъуонфыкIыгъ. Ащ ехылылагъ гъэзетэу «Аргументы и факты-Кубань» зыфилорэм тыгъэгъазэм и 14 — 20-м кыхыхэгъэ статьяп.

«Высшее образование в России» зыфилорэ журналзу. N 2-м статья зауэл кыхыагэ ти Адыгэ кэралыгъо университет илъэс 70-рэ зэрэхуытэм фэгъэхыгъэу. Мы статьяхэм кыралотыкы университетытэм гъогуо кыкълугъэр, хэбхоньгъэу ышлэгъэхэр, непэрэ мафэм Юфгыгъоу зэшуйхырэр. Ахэм яавторых Р. Д. Хъунагур, К. Д. КГэрмытыр, Ф. К. Тыгъужыр ыкъл ахэм анэмкълхэр.

КлэлэцЫкІу художественнэ
еджапІу Мыекъуапэ дэтым
иОфшІакІэ ехыллаг Л. Шипо-
вам кытхыгър. Къызэрыха-
гър журналэу «Юный худож-
ник», № 6, статьям ыцІр «Куль-
турный центр в Майкопе».

Зигугуу кэзшлбйгээхэр Уры-
сыем ипечат инэклубгохэм
кыыхаутыгээхэм ащыш Јахь
нылп. Мы материалхэм ыкл нэ-
мыклхэм нахь игьэклотыгээу нэ-
луасэ зафэзышлбь зышлоиггохэм
ахэр Лепэкь библиотекэм чл-
гэгтээн алыэклышт.

БЭРЭЧЭТ Ирин.
Лъэпкъ библиотекэм къэралыгъо библиографиемкІэ иотдел иЮфышІ.

Сыдэуштэу хэбзэлахьхэр ттыштха?

Сабым федэ кѡафехы

Тыгхэьгъэ илэсыклэм фэдэу калэклахэрэм техорэ хэбзэлахыр (НДФЛ) цыфхэм зэратырэ шыклэм зыхоклыныгэхэр фэхуштых. Мышкълэ кэралыгъм анэхэу ыналэ зытыри-дзаггэр клэлэцылкы зилэ унагъохэм фэдэу калэклахэрэм техорэ хэбзэлахэу процент 13-м тельытаггэу мазэ кэс атырэмклэ экономиие ягэхшыггэныр ары.

Хэбзэлахы хэгэклын зыклым тыккытегушылэщтыш, а кэзлаукэм кыкырэр апэрашпэ кы- зээтфышт. Гушылэм пае, цы- фым lofshaniem сомэ мини 10 кышцигэхыаг. Хэбзэлахы за- кондательствэм зэригэнафэрэ- мкэ, а фэдэм хэбзэлахыу процент 13 хагэклы. Хэбзэлахым хэгэ- цыггэнымккэ фитыныгэ зилэ цыфым кыылкыгытуу хэбзэ- лхыр зыхауытыкылыштэу фатхы- рэр хабзэм ыгэнэфэгэ шп- ххэм тетэу нахь маклэ фашыш, ащ ипроцент 13 хабзэм lэklэхэ.

Тапэрэ ильэсхэм сабий зигэ унагъохэм лъфыгъэ пэпчъ тельытагъэу илжэапкIэ сомэ минкIэ нахь макIэ шлыгъэу кьагъэ-лъагъозэ, кьэнэгъэ лэжэапкIэм процент 13 хаубытыкIыштыгъ. 2012-рэ ильэсым кышыублагъэу хэбзэлахь хэгъэкIын зыкIым тетзу сабий пэпчъ тельытагъэу джы сомэ 1400-рэ зырыз апэрэ ыкIи ятIонэрэ сабийхэм ательытагъэу хагъэкIызэ ашышты. Ящ-нэрэ ыкIи ащ кыкIэлъыкIорэ сабий пэпчъ тельытагъэу хагъэкIынузэ агъэнэфэгъэр сомэ мин шырыш. НэмыкIэу кьэпIон хъумэ, хэбзэлахьыр зытэхьорэ базэр джаш фэдиз сомэ пчъагъэкIэ нахь макIэ ашызэ, фэдэу кьэнагъэр ары хэбзэлахьыр зыхаубытыкIыштыгъ.

Сабынш знй унэгьо икту-
хэм апае хэбзэ!ахьыр зыте-
хьорэ базэр зы сабыым те-
лытагъуу сомэ минн 5,8-кIэ
(джырэ нэскIэ сомэ минн 3-м
шIокIыштгъэп) нахь макIэ
ашIышт. ЫпэкIэ шыIэгъэ
шапхэм елытыгъэмэ, хэбзэ-
!ахьыр зытехьорэ базэр джы-
рн сомэ минн 2,8-кIэ нахь ма-
кIэ хуэгъ. Ащ кIыкIыр ма-
зэм цIыфым кыIэкIэхэгъэ фе-

дэр сомэ 364-кIэ нахьыбэ хьугъу ары. Зигугъу кьэтшыгъэ хэгъэкIынымкIэ ны-тыхэм зэфэдэ фитыныгъэхэр яIэхэш, ма-зым унагъом фэдэу кьыIэкIэ-хьаштыр сомэ 728-кIэ нахьыбэ мэхьу.

НДФЛ-м ехьыллэгэ хэгъклын-
хэм ны-тыхэу сабыир кызыфэ-
хьугэхэм ямызакъоу, аныбж
илтэ 18-м нэсыфэклэ зэклэ аш-
кылэгэ фэлэ-фашлэхэр афыз-
шлозыхын фаеу зыпIужынкэу
алызыгъэхэр, опекункэу, по-
печительхэр, джащ фэдэу мэфэ
шылкылэ апылхэр еджаплэхэм
ашеджэхэрэр, аспирантхэр кы-
хеубыгэх. Ныхэу, тыхэу изакъоу
сабийхэр зыпIухэрэм нахыбгэу
зрафагумкыиэр кээралыгым
кыггэлъэгъуаг. Зизакъоу са-
бийхэр зыпIурэ ным е тым хэ-
бзэлэхэмклэ хэгъклынхэу ф-
тыхэрэр шэнхыгIул тетэу агъ-
псыг. Зильфыгэхэр IэкIыб
кээралхэм ашеджэхэрэ ны-тыхэ-
ми джащ фэдэ фитыныггэ кэ-
ралыгым кьарытыг. Шьыпкэ,
сабийхэм апае аратырэ фэгъэ-
кIотэныггэхэр кьагъэуцух хэбзэ-
лахыр зытырэм фэдэу кыIэ-
кIэхьагэр сомэ мин 280-м зех-
кылэ.

Хэбзэлэхэ хэгээклынхэр ягээ-
гээуцугээнхэм фэшл цыфым
lof шыцишлэрэм шаритынхэ фае
ишкылэгээ документхэр: лээлү
тхылхэр, сабыыр кызыхыгүэ
палээр кээзыушыхатыр сви-

детельствэр, ыпҕужыныу кыаза-
райыхыгэр кыэзыушыхыатырэ
тхылыр. Нымрэ тымрэ яз хэбзэ-
лахэ хэгээккыныр кыаймыхы-
штэу зэриггэнэфагэр тхыгэ
шыккэккэ заритккэ, ятлонэрэм
нэбгыритуми ательтыгагэу хэ-
бзэлахэ хэгээккыныр ариггэ-
гэуцун фит.

Нэмыкі зэхьокІыны- гьэхэр

Тыгзыхыгъэ илъэсым къызди-
хыгъэ зэхьоклыныгъэхэм ащыц
зычӀсышт унэ къэззыщфыгъэ
пенсионерхэм афашыгъэ фэгъэ-
клотынгъэри. ЗычӀсыштыр къы-
зерищфыгъэм фэшӀ мылъкум
пае хгъэкӀлынхуэ пенсионерым
фашыгъэрэр къыкӀэлъыкӀошт
хгъэзлахэ палым тельтагъуэ е
зэкӀӀӀэбжызэ унэр къыщэфы-
ным къытпкӀӀэ къызэранэкӀыгъэ
илъэсци палым тельтагъуэу
аригъэгъапсын ылъэкӀышт.

Нэмык! эрхбодныгүу зугуу кыэтшыштыр нахь дэгүми нахь дэйми кызытшлэштыр 2012-рэ ильэсэм ишэклогуу маз ары. Федеральнэ законэу аштаггэм зэриггэнафэрэмкIэ, 2011-рэ ильэсэм тельытэггэ хэбэрлэххэу экIэ тгынхэ фаехэр зэхэубытаггэхэу зыггэнэфхэрэ тхылхэрэ а мазэм кытфахыи-

штых. Ахэм арытхэгъэштых транспорт амалхэм, чыгум ыкIи мылькыо тигIэм атыхогъэ хэбз-лахьхэр. Гургыт чыIэкIэ амалыкыхьиубыгъэ унагъо, гушIым пае, фэгтэр, сотыхи 6 хьурэ дачэ ыкIи автомашинэ зигIэм экIэм-кIи хэбзэлахьу ытын фаеу хушштыр сомэ мини 10-м шымыкIынэу кьалыгтэ. Кьэлогъошлоу зэрэщытым фэдэу ар тыгъошлу хьунэу кьытшлошIырэн. А шыкIэр кьытфэзыугушпысыгъэ Дмитрий Медведевыр шлу кьыт-фишлагъэу ыкIи тигъэгушлонэу мэгугъэмэ, энэгугъэу хуэкьокIэ. Сыда пIомэ ыпэкIэ ащ фэдиз хэбзэлахь тгъэу кыхэкIыгъэу кьэт-шIэжыырэн.

Къэтылагъэхэм джыри къах-
гъэхъожьыгъэн фæ 2012-рæ
ильэсым иттонæрæ кълæзныкъо
аркым, тутыном ыкйи бензиным
ауæс къызэрæхъоштыр. Арæу-
штæу зыкълæхъуштыр 2012 —
2013-рæ ильæсхæм акцизхæм ахæ-
плæжьыныхæу агъэнæфагъæш
арæ. Ащ ембылатыгъæу, мылкæ-
м иштыкълæ зæфæшъхæфхæм
атæгъæпсыкълæгъæу культурæм
ыкйи искусствæм япхыгъæхæу йоф
зышылæрæ организаци пæтæуми
ящылæрæтæ тæкълæ нахъышу хъуш.
Сыда плæмæ ахæм НДС-р амыгъ-
жыныу агъæпсыгъ. Къæлогъэн
фæ джæгун бизнесым пылъхæм
хæбзæлахæу аргæтæштыцым зæрæ-
хъоштыр.

СЭХЪ УТЭ Нүрбий.

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР

Мыекьуапэ икьэлэ парк дэхьагьу игьэдэхэнкьэ ышлыгьэ проектэр анахь дэгьоу зэралтытагьэр, апэрэ чышлэр кьызэрэди-хыгьэр. Бырсырыр ары Мыекьуапэ шашлыгьэ мэщытым ипроект иавторыри, Москва щыклогьэ Всероссийскэ фести-валым ашкьэ я 3-рэ премиер кьыщыфагьэшьошагь.

А зэкьэмэ анэмыкьэу, сурэ-тышлэу Бырсырыр изобрази-тельнэ искусствэмкьэ зональнэ ыкьлэ Всероссийскэ кьэгьэлэ-гьонхэм ахэлажьэ. 1992-м, 1998-м иунэе кьэгьэлэгьонхэр Анкара, Стамбул, Дамаскэ ащы-

щылэкьэ-псэукьэм, адыгэ тари-хьым исюжетхэр кьапхырэ-кьых, ахэмкьэ ушьагьэх. Ащ елытыгьэу, художникым иду-нэеплыкьэ адыгэ дунэе гу-рылуакьэм епхыпагьэу зэрэщы-тыр кьэзыушыхьатырэ илоф-шлагьэхэм ясериехэм такьы-щыгуцш. Ар циклэу «Адыг-ский календарь» («Адыгэ мэ-фэпчьыр») ыкьлэ адыгэ лъэпкэ «Песнь аулов» («Кьоджэ орэд-хэр») зыфилохэрэмкьэ иллюст-рациихэр ары.

Сериеу «Адыгэ мэфэпчэ» зыфилохэрэм сурэт 12 хэхагь, ахэр гуашькьэ шлыгьэх. «Дет-

зэрялагьэр ащыкьэгьэтхыгь, адыгэ мифологиим кьызэрэ-щытыгьэмкьэ, ахэм яхьатыркьэ мэкьумэщ иофшлэнхэр, цыф-щылэкьэ-псэукьэр ыкьлэ чыо-псым ихьатыр зауьгуштыгь.

Гушылэм пас, мазэу апрелыр (адыгэ мэфэпчым «мэлыл-фэгьу» зэрэхьтыр, мэлхэм кьа-зыхьхьорэ уахьт) сурэтышлым мэлхьуным фэгьэзгьэ цыфы-шхоу Емышь елытэ, ащ зы-фегьазэ. Хьуплэхэм, псыешьуа-плэхэм ядэхьагьэ имызагьоу, лэжьэкьло батырэу, мэлхьуным-кьэ лэзэу Емышь итеплэ шэ-джашьэ, ыгу икьэбзагьэ, ышлэ-рэ иофым зэрэфэшьыпкьэр, уайи, оси, машуи ибылым ащиухьумэным сыдигьуи зэ-рэфэхьазырыр шьо зэхэлэ зэ-фэшхьафхэмкьэ пшьхьапэу Бырсырым кьырилотыкьыгь.

Тхьабэмэ шлошьхьуныгьэ афьзилэгьэ адыгэхэмкьэ Тхьа-гьэлыдж лъэплагьэ. Ионыгьо мазэм, лэжьыгьэ угьонжы-гьом Тхьэм бэрэ лъэпкьым зыфигьазэщыгь. Сурэтышлэу Бырсыр Абдулахь Тхьагьэ-лыдж иобраз кьызэрэдэхьу-гьэм шчэ хэлэп. Ар нахьыжэ лъаплэу, нэгьу хьалэл бэрэчэтэу, ланэу гьомылэкьэ ушьагьэр кьешлэкьыгьэу щыс. Тхьэшхоу Тхьагьэлыдж чыгьум кьыхэ-кьыгьэ цыфыр зэриплоу, зэри-гьэшхьжырым игушысэ ин инэплэгьэу кьычлэхьэ, шыры-тыгьэр, лушыгьэр ынэгьу. Егьэ-шлэрэ тхьэшхор лэшлэгьухэм кьахэклэ лэужхэм кьызэ-радэгьушылэрэм мы сурэтым дэ-гьоу кьыщылотатэ.

Гьожьышэр, шьо шлэтхэр бэу щыгьэфедатгьэх, арыба бжы-хьэр кьэзгьэшьуашлорэри. Джащ фэдэу сурэт пэпчэ мэ-хьанэу илэрэ шьуашэу уахь-тэмкьэ фишлэрэмэ зэдештэх, фольклор-мифологиие сюже-тыр лэпкьэ-лъапкьэу итворчест-вэ пхырэкьы Бырсыр Абду-лахь. Ашкьэ анахь щысэ иныр «Адыгэ мэфэпчьыр» ары.

Бырсыр Абдулахь ифольклор-мифологиие сюжетхэр

Бырсыр Абдулахь Мыхьамодэ ыкьтор щылэ мазэм, 1947-рэ илээсым кьэхьугь, живописым, скульптурэм ыкьлэ архитекту-рэм иинститутэу Н. И. Репи-ным ышлэкьэ щытэу Ленинград дэтым иархитектурэ факульт-тет 1973-рэ илээсым кьыу-хыгь. 1980 — 1990-рэ илээс-хэм АХПМ-м исурэтышлэу иоф-ышлагь, СССР-м ихудожникхэм я Союз хэхагь. 1995-рэ илээ-сым «АР-м изаслуженнэ сурэ-тышлэ» зыфилохэр щытхьушлэр кьыфагьэшьошагь. 1990-рэ илээсым картиннэ галереим идиректорэу агьэнэфагь. Иоф-зышлэрэ илээсхэм кьаклоцл сурэтшынымкьэ лэпэласэу, нэ-мыкь лэныкьохэмкьлэ сенау-щэу зыкьыгьэлэгьуагь. Театрэ сурэтышлэуи Иоф ышлагь, спек-таклэхэр ыгьэкьлэракьлэзэ, пла-катхэр ыгьэхьазырыштыгьэх, тхылы ыкьлэ журнал 50 фэдиз

ыгьэдэхьагь, ахэр «Новый мир», «Глагол Кавказа», альмана-хэу «Зэкьошныгьэм» кьадэ-хьагьэх.

Абдулахь Адыгэ Респуб-ликэм икьэралыгьо наградэ пстэумэ яэскизхэм яавтор. А. Бырсырыр фильмэу «Гугьэм имэзах» («Сумерки надежд») зыфилохэрэм исурэтышлэу шьхьэ-лагь, 1994-рэ илээсым Испа-нием щыклогьэ кинофестива-лым «Лучшая этнография» зы-филохэрэмкьэ апэрэ премиер кьы-щыфагьэшьошагь.

Илэшлагьэхэр сыдигьуи, ты-ди кьащыхьагьэщых, премие-хэр, шлухьафтынхэр кьыратых. Ахэм ащыщых апэрэ премиеу наукэм и Монумент ипро-екткьэ 1998-рэ илээсым, апэрэ чышлэр стелэу «Адыгея» зы-филохэрэм ипроекткьэ 1998-рэ илээсым ыкьлэ мы илээс дэдэм архитекторхэм язэнэкьокьоу

кьуагьэх. Изэчый ин искусс-твэм имызагьоу, щылэныгьэм инэмыкь лэныкьохэм кьа-хьы. Адыгэ поэзиими илахь хилхьагь. Иусэхэм джыри нахь куоу, лупкьэу Бырсыр-сурэтышлым идунае зыфэдэр кьытфызэлуахы, лъэпкэ фоль-клорыр зикласэу, ар зышлэу, лыплэгу, зыухьумэу зэрэщы-тыр нафэ кьытфашы.

Бырсыр Абдулахь масша-бышхо зилэ творческэ цыф-гьэсагь, живописец, график, архитектор, усакло, орэдлу, ар-тист ыкьлэ сурэтышлэ-гьэуцуакь. Адыгэ искусствэм илэыкьло инэу Бырсырым итворчествэ пытэу лъэпкэ фольклорым гоп-чынэу щымытэу епхыгь, адыгэ

ские зимние игры адыгов» («Адыгэхэм якьымфэ кьлэ-цыкьлэу джэгулкьэхэр»), «Ве-сенняя пахота» (Гьэтхэ жьо-ныгьор»), «Плач об Адыиф», «Обряд вызывания дождя», «Буйство природы», нэмыкь-хэри. Мы сериер адыгэ мэфэ-пчым изэкьлэыкьлуакь, кьы-луатэрэм елытыгьэу, чыгулэ-жыным ихабэхэр кьыдэлы-тагьэу гьэпсыгьэ. Лъэпкьым идунэтетыкьэ кьыбгурегайо, уанэлу кьырегеуцо. Адыгэр чыгулэжьэу, былымыхьоу зэрэ-щытыгьэр, чыгьум ылэ екьлоу, Иофыр икласэу кьызэрэрыкьлорэр сурэтышлым кьыгьэлэгьуагь.

Мы циклым щыщ Иофшлэгьэ зытлушмэ адыгэхэм тхьабэ

Зилэшлуугьэ умышлэрэр гьэлэплэгьуае

Цыфлэпкьым ыпсэр бээр арэу зэралорэр шьыпкьэ. «Бээ» зыфило-рэ гушылэм, кьлэ дэдэми, купкьым-кьлэ, мэхьанэмкьлэ кьыубытырэр бэ.

Цыфыр адрэ псэ зыпыт пстэумэ зэралорэр иакьыл-рэ бээ зэрэлугьымрэ арых. Ныдэлфьыбээ зимылэ цыф-лъэпкэ гори щылэп ыкьлэ ар хэти иамал кьызэрэхьэу кьызфе-гьэлорышлэ, кьэгьэгьунэ.

Тэ, адыгэхэм, тиньдэльфы-бээр адыгабээр ары. Ащ елы-тыгьэу зэкьлэми тыбээ зэрэты-ухьумэщтым тыпылэным фае. Ау мы аужырэ илээс 15 — 20-м хэпшыкьлэу ар лум-пэм ашылэ зэрэхьыгьэм гулгытэ-гьуаеп.

Сыда ащ фэдэ фыщытыкьлэр кьызыхьэкьыгьэр е сыда ана-хьэу бээр ыкьлуачлэ изэу лэжьэ-ным ишыкьлагьэр, ифэныкьуа-гьэр плэмэ, ашкьэ апэрэр — хэти, сыдигьуи, тыди шыры-гушылэныр ары. Джащ фэдэ кьабзэу мэхьанэ ил бээр бгьу пстэумкьэ куоу научнэу зэхэ-фыгьэным, лэжьыгьэным, гьогу гьэнэфагьэ тегьэуцогьэным, сэ сишлошылэ. Сыдрэ бээр-ри зыгьэпытэу, бэгьашлэ зы-шылэрэмэ ащыщ ар ини цыкьлуи ашлобылымэу, якьласэу, ягьа-

плэу мафэ кьэс зэрагьэфедэрэр. Унэгьо кьлоцым ныдэлфьыбээр щыхэгьэрин фае, джащыгьум бээр лэшышчтэ, тижабзи кьэ-бээшчт. Ау, сызэрэнэгьуерэмкьэ, адыгэ унагьом илэыгьэ шап-хьэхэр зызэшкьохэм, бээм, ныдэлфьыбээм ялофи нахь кьэ-лэнлагь.

Гьэшлэгьоныр адыгэ кьуа-джэм удэхьагьэми ини, цыкьлуи зэупчыжыгьэхэм фэдэхэу зэ-рзурысыбээ закьлэхэр ары. Еджэ-кьло анахь цыкьлухэри адыгэхэ-ми умышлэнхэу урысыбз зэры-гушылэхэрэр.

«Шьуадыга?» плэу куп зэхэ-тым гу тепшыхьэу узеупчы-кьлэ, нэшло-гушлохэу «ары» дэ-хэкьлаеу кьыуаложы. Ау икьлас хэти урысыбээр.

Тэ тыбээ тэр-тэрэу тымы-лэтэу, тымыгьэлэплэмэ, Иофы зедгьэшлэу икьоу тыдэмы-лажьэмэ, тыхьэтэпэмыхьы-мэ, «тшлагьэ», «тлуагьэ», «ты-дэгьу», «адыгэр егьашлэм дэ-гьэп» тлоу зытэгьэбэлэрэ-гьыжьмэ, хэта тэщ нэмы-кьлэу адыгабээр зыщыкьлагьэр,

кьыгьэгьунэзэ зыухьумэщтыр?

Мы Иофыгьо иныр илээс 88-рэ хьугьэу мыпшы-жэу зэшлуехы адыгабээкьлэ кьыдэкьлэрэ гьэзет закьоу «Адыгэ макьэм». Нэклуб-гьуиим зэрифэу Адыгэ Респуб-ликэм ихьухьэрэ-ишыхьэрэм, адыгэ тарихьым, джырэ щы-лэкьэ-псэукьлэм ар мафэ кьэс кьатегушылэ. Гьэзетым ижур-налистхэм хьэтэпэмыхь хьугьэ адыгабээр зэралгьэкьлэу кьлау-гьуае, зыщыкьлэгьэ нэбгырэ пэпчэ плэми ухэмыкьонэу, бэмэ ядахэ гьэзетым щызэхэ-шьохы, Адыгеим ис гьэзет-еджэхэр мыбэми, ахэми а зэ-кьлэмэ гу альатэ.

«Адыгэ макьэм» гьэзет плэу узэдженэу сыда кьыхьэрэр ыкьлэ хэта еджэрэр?» алоу бэр-рэ зэхэтэхы. Ащ елытыгьэу кьаслоэм сшлоигьор акьыл-зилэм ащ фэдэ доэгьу ныб-жи зэримышлытыр ары. Зышлоигьом ешлэ итыри, имы-тыр зыкьимытыри. Бгьэ-шлэгьон зи ащ хэлэп — непэ нэмыкь гьэзетхэу кьыдэкьы-

хэрэри, тхылы зэфэшхьафы-бэу зыкьлэ кьызэдамыхьыгьэхэу библиотекэ мэкьлайхэм атель-хэри нахьыбэ мэхьух. Ныб-жыкьлэ зычлэр зэкьлэ Интернет хьытыум пышлагь, ащ адыгэм фэгьэхьыгьэ шлэныгьэ гупсэф игьотэгьуай. Адыгэ гьэзетым тинэмысызэ, адыгабээр еджа-плэхэм зэрачарагьашлэрэм те-жьугьэплэ: нэмыкь предмет горэми ащ фэдэу ебгьуохэ-рэр — сыхьат пчьагьэу тэфэ-рэри ашлуаб, предмет шьхьа-фэу егьэджен программэм зэ-рэхэтыри кьахьылыэкьы.

Мы зэкьлэ кьэсэзыгьалорэр адыгэ гьэзеты, журналхэу «Зэкьошныгь», «Жьогьобын» зыфилохэрэр зыщыкьлэгьэхэу щымылэхэу, лэ анэмысыгьэу, мокьлэ-мыкьлэ ащызэтэльхэу зэ-рэщыплэгьухэрэр ары.

«Чыр цыгьнэзэ кьауфэ, кьалэр цыкьлузэ агьасэ». Хэта нэнэжэ-тэтэжьхэм, ны-тыхэм, кьлэлэплэхэм, кьлэзегьа-джэхэм пэрыохьу афэхьурэр мы зычлэ кьетлуагьэхэр зы-шлуагьэлорэу ясабийхэм ара-

гьэшлэнхэмкьлэ? Ибгьотэшт кьлэ-лэцыкьлу журналэу «Жьогьо-быным» уилфьыгьэ еплотэн, ебгьэшлэн икьун, сурэтхэмкьлэ кьлэракь.

Джащ фэдэ, журналэу «Зэ-кьошныгьэри», гьэзетэу «Адыгэ макьэри» кьоджэ еджаплэхэми, сэнэхьат еджэплэ зэфэшхьаф-хэми шлуагьэ кьатэу ащыбгьэ-федэнхэ плэкьлэшт. Адыгеим ис ныбжыкьлэхэр, кьлэлэцыкьлу-хэр арыба а зэкьлэ анахь зыте-гьэпсыхьагьэхэр?!

Иэдэб кьызыхьаф, едж е хаплэ мыхьужьми, адыгэ гьэ-зет закьоу «Адыгэ макьэм». Хэт ышлэра, уанэ е уятэжэ ехьыллэгьэ тхыгьэр иплэгьон-кьлэ пшлэнэп, уныбжыкьлэба, пшлогьэшлэгьонын фаеба уиблэкьыгьы, уинепи, уинеуши.

Ини, цыкьлуи кьыдгурылон фаер зы: кьин зыхэмылэ Иоф зэрэщымылэр, жэм дэплэхьыгьэ лулхьэри тэрэзу умыуцлэумэ кьызэрэогуаорэр, узэримы-гьатхьэрэр.

Лъэпкьым ыбээ, икультура, итарихь ин, инепэрэ щылэкьлэ хабээ тыналэ лээшэу атедгьэ-тэу тшлэнхэр, хахьо ахэм афэ-тшыныр, тыухьумэнхэр адыгэ зычлэ пстэуми типшээрлы инэу зэрэщытыр тшыгушшэ хьуцтэп.

Зилэшлугьэ умышлэрэр гьэ-лэплэгьуае, еджэн-шлэныгьэм зэ зыфэгьази, зегьаси, уфэзэ-щы ухьушч.

МАМЫРЫКЬО Нурмет.

«ЗЭНЫБДЖЭГЪУИТЪУ»

Р а с с к а з

(Къызыкълэуиорэр щылэ мазэм и 11-м къыдэжыгъэ номерым ит).

Ыпон ымышлэу Къэплъан шлуи-гъэнагъ. Ащ фэдэ щымылэгъахэу ылоу зыпегъэчэрэгъуикълэ джы пшъашъэм ышлэшъ ыгъэхъужьын ылъэкълэщтэп. Зыгорэм щымы-гъуазэу ар къыфыхигъэпсыгъэп, ау хэта арэу шлэхэу нэзыгъэсыжы-гъэр? Аслъанына? Ащ нэмыкълэ хэти игугъу фишыгъэп, ау а дэдэр ышлэгъэныр иныбджэгъу рипэ-сырэп.

— Ар хэт къылуагъэми, — иныб-джэгъу шэо пхэнджыкълэ ригъэ-плъынэу фэмыеу ыцлэ рилуагъэп, — ащ зи бгъэшлэгъон хэлэп. Пшъэ-шъэ дахэ алъэгъумэ клэлэ пстэури ехъуапсэба, ау ащ къыкырэп ныла шлу плъэгъугъэр шыбгъэзыенышъ, ащ улъыбэнэнэу. О уцзыгъэзыен пшъашъэ къэхъушътэп. Ар пшлэшъ гъэхъу.

Ащи Нусыет къыубытыгъэп. Бзылфыгъэ щылэн фаеп зыгорэ ежъ нахъ дахэу плуагъэу зэхихымэ ыгу рихъынэу. Ар зы лъэныкъу.

Етлани ипсэлъыхъо зыфигъэшлэ-жымэ, шъхъэкълэубзэ зыкыфи-шыным шыгулгъэу фидзыгъ:

— Ащ фэдэу шлу сыолъэгъушъ арыба сычлуагъэкълэ члэнэгъэшхо умышышътэу зыклэплуагъэр.

Джы Къэплъан ышлэшъ къэхъугъ пшъэшъэ хъакълэм фэгъэхъыгъэу ылуагъэхэр Аслъан нэмыкълэ Нусы-ет зэрэрымлоагъэр. Фэмыхъулэ еуцоллэжынын фаеу хъугъэ, ау ащкълэ зызэриухыжынын къыгъотыгъ:

— Зызгъэллэу синыбджэгъу се-сэмэркъэу, ар о къыуиотэжыгъ, пшлэшъ хъугъэ, ара? Ылэкълэ къыос-лоагъэ, джыри къыклэсэлотыкълэ-жыны о усщызыгъэгъупшэн пшъа-шъэ дунаим къызэрэтемыкълэщтэп. Ар пшлэшъ гъэхъу.

А гушылэхэм Нусыет ыгу нахъ къагъэушъэбыгъэми, ежымы ышъхъэ уасэ фешыжыр къыри-гъэкълэу зэрэригъэжыгъэу клыщыгъ:

— Сэри сыкышчыбгъэзыемэ ош фэдэ сымыгъотыжынынэу къызы-мыгъэхъу.

Ащ Къэплъан къызэтыричыгъ, дысэу ежыри пшъашъэм дэгущы-лэжыгъ:

— Ары, слуагъэ джа къыуало-жыгъэр пшъэшъэ хъакълэм фэгъэ-хыгъэу, зыкълэ сырыклэгъоужьэрэп. Ош фэдэ зышысымыгъотышът чы-плэ сызэрымтыр сэри зыдэсэшлэ-жыны, шъхъэкълэубзэ зыкыпфэс-шыным ушымыгъугъ, — ар къы-зэрилокълэ Къэплъан къежъэжыгъ.

— Къэплъан, Къэплъан, — ылуи, Нусыет къылыбджэгъ, ау къызэ-теуцуагъэп.

Мызэгъоугум Къэплъан иныб-джэгъу лъэшэу ыгу ебгъагъ. Пшъа-шъэм дэжъ къызэрэкълэжыгъэу ащ дэжъ нэсыгъ.

— Сыда, Аслъан, гухэлъ шъып-къэу уилэр, Нусыет бзэгъу сызыкълэ-фэпхыгъэр? — зыпыгубжыкълэ зы фидзыгъ.

Ылуагъэр зыдэшлэжыгъы, къыз-фэупчлагъэм зи хымышыкълэ фэдэу зыкышыгъэп Аслъан, Іушхып-цыкълэ, зигъэсэмэркъэуу къыфи-дзыгъ:

— Шуагъэр пшъашъэм есложы-гъэ пае бзэгъу уфэхыгъэп ныла! — Ныбджэгъу дэгъоу укычлэ-кълэ, ар къысэшлэным...

— Е синыбджэгъужъ, — Къэп-

лэан къыригъэжыгъэр къеухыфэ ежэшъугъэп Аслъан, зызэриухы-жынын къыгъотыгъ, — сыбгъэмы-сэным ыпэкълэ пшъэшъэ хъакълэм фэгъэхыгъэу плуагъэр Нусыет зы-кълэсложыгъэм хэлъым къыклэуп-члэба. Ежъ нэмыкълэ пшъашъэ угу ри-хыгъэу уикъэщэн ышлэшъ згъэ-хъумэ, ушлокълэдыным тешыныха-нышъ, нахъ шъхъэкълэубзэ зыкып-фишыным сышыгулгъэу ары. Ар пшлэшъ гъэхъу. Ори ошлэба сфэ-лъэкълэмэ шлоу щылэр зэкълэ къызэ-рэддзгъэхъушъыр, плэбжэнаклэ зэ-рэсымыгъэузышъыр.

Иныбджэгъу игушылэхэр шыгъэ-зыегъуаехэти, ары ежыри Ас-лъан зэрэплъырэр, егъашлэ къе-мышхъоужышът ныбджэгъоу ары, къабылклэ ыштагъ.

— Уимыхъакълэ сыкызырэгъу-цэфагъэр къысфэгъэгъу, Аслъан, — ылуи ылэ фицызигъ. Аслъани зи хымышыгъэу иныбджэгъу ылапэ пы-тэу ыубытыгъ.

А хъугъэ-шлагъэм ыуж охътабэ тешлэгъагъэп Къэплъан зыщыгуа-зэ хъугъэм ылон ымышлэу зышле-гъанэм. Аслъан къышагъэу ары. Ежъ гъусэ ымышлэу анахъ ныб-джэгъу благагъэу илэм къышэгъэныр ышлэшъ ыгъэхъунэу фэмыезэ, ащ нахъ шлэгъожъ къышагъэу зыцлэ къыралуагъэр, Джэмышхышлэмэ япшъашъэу Нусыет арэу къычлэ-кълэ.

1994-рэ илэсым мэкъу-огъум и 6 — 18-м клэлэцыкълэу Іыгыплэхэм адыгабзэр зэра-шарагъашлэрэмклэ уплъэкълун-хэр щызэхэзышъэщтхэ комис-сиеу АР-м гъэсэныгъэмрэ шлэ-ныгъэмрэкълэ и Министерствэ зэхышагъэм нэбгыри 10 хагъэ-хъэгъагъ. Ахэм сэри сахэтэгъ. А уплъэкълунхэм къызэрагъэ-лэгъуагъэмклэ, программэ гъэнэфагъэ зэрямылэм пае клэлэцыкълэу Іыгыплэхэм Іутхэм ежъ къызэрэшлэшэу Іофшлэ-ныр агъэпсыштыгъ. Програм-мэм икыдэгъэкълэны псынклэу

Іыгыплэхэу Мыекъуапэ дэт-хэм ащышых №№ 14-р, 28-р, ау мыхэм адыгэ клэлэцыкълэу ачлэсыгъэр бэ, Іоф адэзы-шлэщтыгъэхэри адыгагъэх. Бзэм иягъэшлэнклэ Іэубытыплэ пшлын фэягъэр егъашлэ ар зэ-хэзымыхыгъэхэр зычлэсхэу сэ сызлут Іыгыплэхэу N 31-м фэдэ-хэр арых.

Силофшлэнклэ анахъ сызы-щыгулгъыштыгъэр 1968-рэ илэ-сым къышгъэжыгъэу ны-ты-хэми, сабылхэми, клэлэплухэми Іофтхъэбзабэ зэрэзетхъагъэр ары. Ахэр адыгэ шэн-зэхэты-

Джаушътэу а илэс еджэгъум ехъуллэу алэкълэгъэхъан тлэ-кълэгъэ. КІэлэцыкълэу Іыгы-плэхэу №№ 28-м, 31-м 1994 — 1995-рэ, 1995 — 1996-рэ илэс еджэгъухэм Іэпэрытх програм-мэкълэ Іоф ащытшлагъ, тыдэлэ-жыгъэ, хэхъоныгъэхэр, зэхъо-кълэныгъэхэр фэтшыгъэх.

ШІэныгъэхэм зышахагъэ-хъорэ институтым щылэ егъэджен-методикэ Советым (УМС-м) ыкълэ АР-м гъэсэ-ныгъэмрэ шІэныгъэмрэкълэ и Министерствэ программэр хъунэу аштагъ. Ащ зыщыте-

Ау анахъ къыныгъоу тызы-нэсыгъэр ащ икыдэгъэкълэны арыгъэ. Зэшлокълэ зылэ тинэлоса-бэхэм залудгъэклагъ, талъэлугъ Іэпылэгъу къытфэхъунхэу. Са-рэрэ сэрырэ апэрэшлэу къэлэ администрацием ипашэ игуа-дзэу А. Къулэр Іофымклэ уп-члэжыгъэу тшыгъэ. Програм-мэм мэхъанэ илэу, ящыкълэ-гъэ дэдэу зэрэщытыр итхагъэу лъэлэу тхылъ къэлэ админист-рацием ипашэ ыцлэклэ зэрэд-гъэхъазырын фаер ащ къыти-луагъ.

1997-рэ илэсым мэкъу-

гъэпсэфыгъо уахътэу ар ядэжъ исыгъ, Іоф зэрэдишлагъэмклэ тыфэраз) фэхъыжымэ, тызэ-деджэжыгъэ, етлэнэ сигъусэгъэ авторхэм афэхъыжымэ, хэзгъэ-плъэжыгъэхэзэ (ахэм амышлэу гъэтэрэзыжынынхэр фэсшлынэу сыфэягъэп), нэужым типогра-фием егъэоллэжыныштыгъ. Джащ фэдэу мафэ къэс къэс-клухъэщтыгъ. Пчыхъэ къызы-хъукълэ, унагъо зэрэсйлэр сыгу къэкълэжыгъэм фэдэу, ащи ищыклагъэ горэ згъэцаклэ сшлоигъоу сыкълэжыныштыгъ. Мыщ фэдиз илэс пчъагъэм сызклэхъопсэу, сызфэклогъэ Іофыр къызэрэздэхъурэм сы-клэгущлэщтыгъэ, тамэ къызгуи-гъакълэщтыгъэ. Тыгъэнэбзыеу «Нэбзым» къытырэм къарыу муухыжъ къысхылъхъэщтыгъ.

Авторэу тызэхэтыгъэхэм программэм тишыпкъэу ты-дэлэжыгъэ, къын дэтлэгъугъэ, Іэубытыплэ тшылын шылагъэп. Тиамали, тикъарыуи, тиахъ-ти бэ теклодагъэр. Ахэм ацлэ джыри зэ къесломэ сшлоигъу: КІэлэцыкълэу Іыгыплэхэу N 28-м ипашэу Дэшъ Нин Рэшидэ ыпхъур, мы Іыгыплэхэу дэдэм икІэлэплэу Хъаудэкъо Сар Ахъ-мэд ыпхъур, а лъэхъаным ми-нистерствэм илофшлэщты-гъэу Дзыбэ Таис Яхъыем ыпхъур, сэры — Цыкълэу Бэл Пашэ ыпхъур, КІэлэцыкълэу Іыгыплэхэу N 31-м иметодист. Къын тлэгъугъэми, тилоф-шлэн рэзэныгъэ хэдгъотагъ, къыддэхъугъэм тыклэгущлэ-жыгъэ.

А зэпстэур къызклэстхыгъэр ныбжыкълэхэм щысэтхыплэ афэхъу сшлоигъошъ ары. Іо-фэу рахыжыжэрэм гуетыныгъэ фыраІэу, мыпшыжыжэхэу дла-жъэхэмэ, ямурадхэри къадэ-хъун, гуахъуи хагъотэн къыс-шлэшъ.

ЦЫКЪІУ Бэл.

АР-м народнэ гъэсэны-гъэмклэ изаслуженнэ Іо-фышл, егъэджен Іофым иветеран.

Іофышхо дэтшлагъ

ыуж ихъэгъэн фаеу итхъу-хъагъ. Дэшъ Нин, Дзыбэ Таис, Хъаудэкъо Сар, сэры ащ Іоф дэтшлэнэу купэу тызэхъагъ. Зэкълэми плуныгъэ-гъэсэныгъэм ыкълэ егъэдженым опыт гъэнэ-фагъэ фытилагъ.

А уахътэм КІэлэцыкълэу Іы-гыплэхэм адыгабзэм изэгъэ-шлэнклэ шыкълэу щылэхэр (нэ-мыкълэбзэхэм изэгъэшлэн име-тодикэ теубытагъэу), журна-лэу «Дошкольное воспитание» зыфиорэм ащ ехылагъэу къыхиутыхэрэри къызфэдгъэ-федагъ. Сэр-сэрэу зэхэзгъэу-цогъэгъэ планхэм апэрэ адыгэ гушылэхэу КІэлэцыкълэхэм къэ-логъошлэ афэхъушътэу згъэнэ-фагъэхэр: **унэ, дахэ, ины, нан, тат**, нэмыкълэхэри ыкълэ гушылэ-ухыгъэхэу ахэм атыхыгъэхэр Іэубытыплэ тшыгъэх. Анахъэу силофшлэнклэ сызыпылыгъэр КІэлэцыкълэу Іыгыплэхэм ачлэ-схэм ащышхэр тимылъпкъэ-гъоу зэрэщытхэр ыкълэ бзэр зымышлэхэрэм, зэхэзымы-хыгъэхэм къын къызэрашъ-хъушъыр къыдэлъытэгъэныр ары.

Анахъ дэгъоу адыгабзэр зы-щызэрагъэшлэрэ КІэлэцыкълэу

клэхэм яхыылэгъагъэх. Орэд цыкълэхэр, гушылэ зырызхэр, къашъохэр, джэгукълэхэр яз-гъашлэщтыгъэх.

Программэм итхын 1994-рэ илэсым едгъэжыгъэми, илэс еджэгъум зэпыдгъэун фаеу хъугъагъэ, анахъ пшъэрылэ шъхъалэу дгъэцэкълэн фае-хэр тилофшлэнклэ тилагъэх ыкълэ бзэм изэгъэшлэнклэ ама-лэу щылэхэм талыхъуштыгъ. 1995-рэ илэсым программэм итхын тыдэлэжыгъэу едгъэ-жыжыгъэ, зыщытхыштыгъэр КІэлэцыкълэу Іыгыплэхэу N 28-р ары. Ащ итхын лъэшэу тыдэ-гузажыоштыгъэ ыкълэ плэлэ гъэкълэжыгъэкълэ ар ттыгъэ. Илэс еджэгъум едгъэхъулэ тшлоигъоу тыдэгъузажыоштыгъ. Іэпэрытх программэр хэуты-гъэ охъуфэ темыжэу, Іэкълэ хыд-гъэуты тшлоигъоу ыуж ти-хъагъ, ау къыддэхъугъэп. Сы-зылут Іыгыплэхэр зиегъэ «Кар-тонтарэм» игенеральнэ пашэ игуадзэу Штанько Е. П. дэжъ сыкълэу Іэпэрытхыр ксероксым къысфидаригъэгъэкълэу се-лэлэгъэ ыкълэ силъэлэу ащ сфи-гъэцэклагъ. Экземпляри 4 хъоу къысфидагъэкълэ.

гушылэгъэхэ Советым адыга-бзэм хэшылкълэу физилэ про-фессорэу Тхъаркъохо Юныс къышилоагъэ программэм урыс-адыгэ ыкълэ адыгэ-урыс гушылалэхэр зэригъусэнхэ фаер. Тэ, авторхэм, ащ дед-гъэштагъ ыкълэ Іоф дэтшлэнэу ыуж тыхагъ. Гушылэхэр зэд-гъафэхэзэ, программэм къы-хэтхыкыгъэх, лъэшэуи къын пытлэгъуагъ. Ащкълэ лъэшэу Іэпылэгъу къытфэхъугъэх КІэлэ-плухэу Іыгыплэхэу N 28-м Іут-хэр. Гушылэлъытлури зэгъэзэ-фагъэ хъугъэ, гушылэ мин зы-рыз адэхъагъ.

Программэм игъэкълэрэкълэн лъэшэу Іэпэлэсэныгъэ хэлъэу дэлэжыгъэ ыпшъэкълэ зигугъу къэтшыгъэ Іыгыплэхэм икІэлэ-плэу ныбжыкълэу С. Гъукълэп, тхылъым итеплэи дэхэ дэдэу ыгъэкълэрэклагъ. Ащ нэмыкълэу КІэлэплухэми, КІэлэцыкълэхэми апае нэрылэгъу Іэпылэгъу 80 фэдиз игъусагъ. Программэм рецензиэ фэзытхыгъэр шІэны-гъэхэм зышахагъэхъорэ ин-ститутым ублэплэ классхэм-рэ КІэлэцыкълэу Іыгыплэхэм-рэкълэ икафедрэ ипашэу Т. Цу-укълэ ары.

огъум и 23-м М. Черниченкэм лъэлэу тхылъ ІэкІэдгъэхъагъ. Ащ фэдэ программэ тикІэлэ-цыкълэу Іыгыплэхэм зэрящы-клэгъэ шъыпкъэр пашэм хи-гъэунэфыкыгъэ ыкълэ амал зэ-риплэклэ къыддлагъ. А лъэхъа-ным типографиюм ипашэщты-гъэу А. Беджэлдым ар къеджи, программэр охътэ клэкыкълэ къыдэкълэны зэрэфаер рилуагъ. Ахъщэм илоф ежъхэр тегу-щылагъэх, ау ар силофжы-гъэп, гушлом сызэрихъэу Іэ-пэрытхыр типографиюм нэз-гъэсыгъ. Ащ игъусагъ писъмэу РИПО-у «Адыгея» зыфило-рэм ипашэ ыцлэклэ тхыгъэр: «Къ. Мыекъуапэ иадминист-рациэ къыкІэлэлэу адыгабзэр зымышлэу КІэлэцыкълэу Іыгы-плэхэм ачлэсхэмрэ апэрэ клас-сым шеджэхэрэмрэ апае про-граммэ-Іэпылэгъоу «Нэбзым» зыфилорэр хэшъуутынэу.

Іэпэрытхым изэгъэзэфэн дэлэжыжыгъэх техникэскэ редакторэу педагогикэ шІэны-гъэхэмклэ кандидатурэу А. Цуе-къомрэ корректорэу Д. Нэ-фышымырэ. Хэукъоныгъэ-хэр дгъэтэрэзыжынынхэм пае Іэпэрытхыр Цуукълэ Тосе (изы-

Краснодар краим игубернатор игуадзэу Иоф зышлэщтыгъэ, «Зэкъошныгъэм» иорден кызыфагъэ-шшошэгъэ, къуаджэу Псэйтыку щапугъэ кIэлэ шлагъоу Ахэджэго Мурат идунай зыхъожьыгъэр илээс хъугъэ. ИшлушлагъэкIэ, ицIыфыгъэкIэ, ишэн-зекIуакIэхэмкIэ непи ар псаоу кытхэтым фэдэу тыгу кынэжыгъ.

Цыф дэгъур, цыф хьалэлэр, шлушлэгъабэ зилэр зэкIэм яклэс, лытэныгъэ фашIы, агъашIо, ишлушлагъэхэм тамэ аготым фэдэу залэты, бэмэ алэIэсы. Джащ фэдэ цыф непэ зигугъу къэсшы сшлоигъор. Ар ИофшIэ-кIошхуагъ, зэмыокIыжырэ шэн пытэ хэлъыгъ, хьалэлэу, зафэу цыфхэм афыщтыгъ, ыльэкIы-щтыгъкIэ хэти ишлуагъэ ригъэ-кIыным сыдигъуи фэхъазыгъ. Къин кысщэхъу исабыгъом кышщублагъэу иаужырэ мафэ нэсыфэкIэ тикъоджэдэс пстэуи афэдэу сынэгъу кIэтыгъэ кIалэм сыкытегушIэныр. Краснодар краим игубернатор кIоцI политикэмкIэ игуадзэу аужырэ илээс-хэм ащ Иоф ышIэзэ, ар краими Адыгеими дэгъоу ащызэтышIэ-щтыгъ.

ЫныбжыкIэ илээс 49-м итэу, анахь гъэхъэгъэшхур цыфым зышшIыхэрэ ныбжыым шомыкIыгъэу Мурат идунай ыхъожьыгъ. ИофшIэнэу ыгъэцакIэ-рэр икыу фэдизэу ылэ кыригъэ-хьагъэу, щытхъу пылэу ипшъэ-рылхэр зэшлуиыхэзэ, кIалэр игъонэмыс зэрэхъугъэр зыгу кь-мыуагъэ краими тиреспубликэ ащыпсэхурэми ахэтэп Iоми хьушт.

Мурат Мыекбауапэ кышщы-хъугъ. А лъэхъаным ятэу Казбек Адыгэ къэралыгъо кIэлэгъэджэ институтым ифизикэ-математическэ факультет кыуыгъэу Иоф ышIэщтыгъ. Янэу Луизэ а институт дэдэм филологиемкIэ ифакультет иаужырэ курс исыгъ. Фэтэр аубытыгъэу псэуштыгъэх, Казбек закы Иоф зышIэщтыгъэр. ИшIэхыгъэп анагъор пIыгыныр, ау зшхъэгъусэхэр къэщынэ-щтыгъэхэп, пстэуи афэдэу ыпкIэ плъэщтыгъэх, гухълхэр агъэнафэщтыгъэх, шыIэныгъэм игъогу зафэ тетхэу унэгъошIэ-ныр лъагъэкуатэщтыгъ, сабий цыкIоу къафэхъугъэм кIэгъушIу-щтыгъэх.

Еджэн Иофыр зыхагъэкIым, зшхъэгъусэхэм Псэйтыку къагъэ-зэжыгъ, классий хьурэ къоджэ еджапIэм ИофшIэныр щырагъэ-жыгъ. Казбек — физикэр, Луизэ — урысыбзэмрэ литературэмрэ кIэлэеджакIохэм арагъэхьы-щтыгъэх. А лъэхъаным апшъэрэ гъэсэнныгъэ зилэу еджапIэм чIэ-тыгъэр мэкIагъэ. Ахэтыгъэх гу-рыт гъэсэнныгъэ зилэхэр ыкIи Иоф-шIэным дыкIыгъоу еджэныр лызыгъэкуатэхэрэр. Ахэм Казбекэр Луизэрэ ИпIэIэгъушIу афэхъуштыгъэх.

ЕджапIэм изытет уигъэрээнэу щытыгъэп, гъэцэкIэжыныбэ ищыкIэгъагъ. Хьакухэр пхъэкIэ агъэплъыштыгъэх, пчъэ-шхъа-ныгъупчъэхэр дэигъэх, кIымафэ-рэ классхэр чыIэщтыгъэх. А зэ-пстэуи ямылгытыгъэу, кIэлэгъа-джэхэм яИофшIэн дэгъоу зэхашэ-щтыгъ, адрэ еджапIэхэу районым итхэм ауж зыкырагъанэщтыгъэп.

Унэгъо хьызмэтым Иофышхо зэрэпIытым елгытыгъэу, къэлэдэ-сым фэмьдэу, сыхъатым дакIозэ Иоф ышIэныр къоджэдэсымкIэ кызырэыкIоу щытэп. Ау хабзэм Иоф фашIэ зыхъукIэ, ар пстэуи апэ игъэшшыгъэн, лэжъапкIэ кызырэуатырэ ИофшIэныр уегу-гъуэзэ бгъэцэкIэн фае. Джащ фэдэу кIэлэгъэджэ пшъэрылхэр зэшхъэгъусэхэм агъэцакIэ-щтыгъ, унэгъо хьызмэтыр кы-зэрэхъожьыгъэр ыгъэпшъы-щтыгъэх, ау яклэхэм пIуныгъэ тэрэз ахэлхъэгъэныр зэрэпшъэ-

рылэ шхъаIэр зышагъэгъушIэ-щтыгъэп.

Джащ тетэу шыIэныгъэр лы-кIуатэзэ, Ахэджэго зэшхъэгъу-сэхэм якIэлэ нахъыжъэу Мурат ыныбжэ къэси еджапIэм чIэ-хъагъ. ИцIыкIугъом кышщубла-гъэу ны-тыхэм акIырыплъы-щтыгъ, щысэ атырихыщтыгъ, ахэр кызырэмыгъэу кытхэжыщт-хэм тетэу еджэным егугъуштыгъ. Нахь зыкызылэтым кыгуры-луагъ узэдэлуужьзэ, узэдэлэжъзэ Иоф пшIэмэ, сыдрэ кыныгъуи

ЩыIэныгъэм шIулъэгъушхо фыриIагъ

зэшIопхын зэрэплэжыщтыр. Ащ тетэу ны-тыхэм ИпIыIэгъу афэхъуштыгъ, анагъом ишлуа-гъэ кышщыгъаIоштыгъ, зэшы-пхъуишмэ ежэ анахъыжыгъэти, ыналэ атыригъэтыщтыгъ, Саидэрэ Замирэрэ урокхэр агъэцэкIэж-хэ зыхъукIэ аделэщтыгъ, Заремэ анахь цыкIур ыгъэджэгъуштыгъ. Ны-тыхэм кыкIэлэжыкIошт ма-фэм пчыхъэрэ зыфагъэхъазыры зыхъукIэ пэрыохъу афэмыхъун-хэм фэшI Мурат ышпыхъухэм яфэлэ-фашIэхэр ыгъэцакIэщты-гъэх. Ны-тыхэм Иоф зышашIэрэ еджапIэм ыцIэ IаскIэ зэраримы-гъэлоштым тетэу еджэным егу-гъуштыгъ, дисциплинэ пытэ кы-зыхыгъафэщтыгъ, шхъэкIэфэ-ныгъэ хэлъыгъ.

КIэлэгъэджэхэм зэрагъэунэ-фыгъэмкIэ, апшъэрэ классхэм анэсыхэ зыхъукIэ кIэлэеджакIо-хэм еджэным фыштыкIэу фы-ряIэм кыкIичиу регъажэ. Ау Мурат ащ фэдагъэп. Апэрэ клас-сым зэрэщыригъэжыгъэм фэдэу еджэным фыштыкIэу фыриIэм зыпкытыныгъэ хэлъыгъ. Ары Псэйтыку гурыт еджапIэр дышъэ медалькIэ кыуыхын езыгъэлъэ-кIыгъэр. ЕджапIэр кыуыхыгъа-гъэп апшъэрэ еджапIэм сэнэхъа-тэу шызэригъэгъотыщтыр Мура-тэ кызыыххэм. Ар псэолъэшI хьунэу фэягъ. Ны-тыхэм ащ ды-рагъэштагъ.

Гурыт еджапIэм ыуж Кубанскэ технологическэ университетым ипсэолъэшI факультет чIахы, дэгъу дэдэкIэ ар кыуыхыгъ, Иоф-шIэныр ригъэжыгъ. Иоф ышIэзэ, Кубанскэ къэралыгъо универси-тетым чIахы, ятIонэрэ апшъэрэ гъэсэнныгъэ ащ шызэригъэгъо-тыгъ. Ащи кышщыуцугъэп, ишIэ-ныгъэхэм зэрахигъэхъоштым пы-лыгъ. Научнэ ушэтынхэр ышIы-гъэх, диссертациеу ыгъэхъазы-рыгъэр пхыригъэкIи, техническэ шIэныгъэхэмкIэ кандидатыцIэр кыдыхыгъ.

Апэ къалэу Кропоткин дэт псэолъэшI предприятиешхом ИофшIэныр прорабэу щыригъэ-жыгъ. А лъэхъаным предприяти-ем иИофхэр дэгъугъэхэп. Продук-циеу кыдагъэкIырэ мэкIагъэ,

зыхъугъэр 2001-рэ илээсыр ары. Краснодар краим игубернатор иполномочнэ лIыкIоу краим и Хэбзэихъухъэ ЗэлукIэ егъа-кIо. Ащ ыуж край админи-страцием информациие жь-гъэм иамалхэм афэгъэзэ-гъэ и Департамент ипа-шэу агъэнафэ. ИэнIэIаIэу кыратыгъэр мэхъанэшхо зилэ Иофэу зэрэщытыр Мурат дэгъоу кыгурыло-щтыгъ.

— Цыфхэм, пред-приятыхэм, организа-циехэм, партиехэм кьэбарзехъэ амал-хэм яИофшIэхэм нэмыплэ язы-тыхэрэр, ахэм яИофшIаIэ икыу фэдизэу уасэ фэзы-мышIыхэрэр

ахэтых, — зэлукIэшхо горэм Му-рат кышщыIогагъ. — Арышъ, журналистикэм уасэу фашIырэ зыкыгъэIэтыгъэным пытэу ты-налэ тедгъэтын фае.

Ащ тетэу гъэпсыгъэным зэри-гъэгумэкIыщтыгъэм зыкIэ ишы-хъат Ахэджэго Мурат ишлуагъэ-кIэ 2009-рэ илээсым Ионыгъо ма-зэм хы ШлуцIэ Iушъом Iут къалэу Тыгъэмыпс кьэбарзехъэ амалхэм яя 14-рэ фестивалэу шызэхашэ-гъагъэр. Ащ ыпэкIэ фестивалыр къэлэ зэфэшхъафхэм ащыкIо-щтыгъ. Мурат кIэщакIо фэхъуи, хылушъо къалэм фестивалыр ре-нэу шыкIонэу агъэнэфэгъагъ.

Гъэзетым, радиом, телевиде-нием яИофшIэхэу нэмыкI чы-пIэхэм кыарыкIыгъэхэм Пшызэ шьолъыр лъэшэу агу зэрэрихы-гъэр къауагъ, кыатхыжыгъ, къа-гъэлъэгъожьыгъ ыкIи журна-листхэм я Международнэ фе-дерацие лъэлукIэ зыфагъэзагъ 2014-рэ илээсым кIымэфэ Олим-пиадэр къалэу Шъачэ шызэхашэ-гъэнэу. Мыщ дэжыкIым лъэлэу къа-шыгъэм Мурат дыригъэштагъ, ащ тетэу унашъо ашыгъ. Крас-нодар краим кьэбарзехъэ амал жьугъэхэу 880-мэ, радиостанции 37-мэ, унэе телекомпание 87-мэ Иоф зэрэщашIэрэм фестивалым къекIолIагъэхэр цигъэгъозагъэх.

Анахъэу Мурат ИпIэIэсэнныгъэу хэлхэр кызышылъэгъагъэр кра-им игубернатор игодзэ ИэнатIэ зэ-рихъэ зэхур ары. КIоцI полити-кэм епхыгъэ Иофыгъауэ краим шызэшлуахыгъагъ. ИофшIэным зэхэщэкIэшлоу иIэм ишлуагъэкIэ краим иадминистрацие уасэу фашIырэ зыкIыIэтыщтыгъ, ин-весторхэр нахъыбэу краим кы-хъэщтыгъэх, ахэм ИофшIэпIэ зэ-фэшхъафхэр кызылэуахыщты-гъэх. Икыоу зэхэмыфыгъэу, шлуа-гъэу кытыштыр мыгъэунэфы-гъэу Иоф горэми фежъэщтыгъэп, зыфежыгъэ гъунэм нимыгъэсэу кьэуцуштыгъэп. Хабзэм икыутэ-мэ пстэуи, чыпIэ зыгъэлоры-шIэжыным иорганхэм, кьэбар-зехъэ амалхэм, политическэ пар-тиехэм, общественнэ организа-циехэм зэпхыныгъэ дэгъу адыри-лагъ. Къэралыгъо хэбзэ ИофшIэ-нэу ыгъэцакIэрэм дыкIыгъоу по-литикэ шылаIэм ышхъэкIэ хэ-лажэщтыгъ, политическэ пар-тиеу «Единэ Россия» ичIыпIэ къутамэ иполитсовет исекретарь гуадзэу иIагъ, Иофтхъэбзабэмэ ахэлажэщтыгъ.

ИинагъэкIэ Краснодар краир хэгъэгъу псау Iоми хьушт. Ащ лъэпкыи 120-м ехъумэ ялIыкIо-хэр щэпсэх. Ахэм азыфагу илэ зэгурылоныгъэр гъэпытэгъэныр Мурат зипэшэ Департаментэу кIоцI политикэм фэгъэзагъэм ипшъэрылхэм ащыщыгъ. А ИофшIэным Мурат иIахъэу хы-шIыхъагъэр кьеушыхъаты непэ краим лъэпкыхэр зэгурылохэу-зэрэщызэдэпсэхэрэм. Красно-дар дэтых Адыгэ Республикэм и ЛIыкIо илэжъапIэ, Адыгэ Хасэм и Унэ, адыгэ Унэ. Ахэм зэкъош-ныгъэм, зэдэпсэуныгъэм, зэдэлэ-жыныгъэм яхыылэгъэ Иофыгъо зэфэшхъафхэр зэхашэх. А зэ-пстэуи Ахэджэго Мурат ыкIи ащ иИофшIэгъухэр кIэщакIоу яIа-гъэх. ГушъIэм псе, адыгэ Унэм тибзылфыгъэ цIэрылохэмрэ орэ-дыло цыкIухэмрэ кышщыгъэ концертным ягуапэу еплъыгъэх адыгэхэм ямызакъоу, урысхэри, къэзэкъэхэри, урымхэри, къэн-дзалхэри. Джащ фэдэу шIэныгъэ-лэжэ цIэрылоу Краснодар шы-псэурэ Хъагъур Айтэч ыныбжэ илээс 75-рэ зэрэхъугъэр игъэкIо-тыгъэу къалэм шыхагъэунэфы-кIыгъ. Ащ ехыылэгъэ зэхашэр зышщыкIогъэ библиотекэм учупи, тIысыпIи иIэжыгъэп. ЗэкIэ ахэр зышлушлагъэхэр Ахэджэго Мурат зипэшэгъэ Департаментыр ары.

Кадрэхэм якыхъэхын ыкIи ахэм Иоф адэшIэгъэныр мэхъанэ-шхо зилэ Иофэу щыт. Экономикэм, мэкъумэщ хьызмэтым, куль-турэм, медицинэм цыф гъэса-гъэхэр, сэнэхъат гъэнэфэгъэ зи-Iэхэр, ИпIэIэсэнныгъэ дэгъу зы-хэлхэр сыдигъокIи ящыкIагъэх. Кадрэхэр тэрэзэу кыхъыгъэн-хэм, адэлэжыгъэным, ИпIыIэгъу афэхъуыгъэным альэныкыкIэ гу-бернаторым игуадзэ Иофышхо ышIагъ. Гъэхъагъэу Мурат ышIы-гъэхэм яшыхъат Урысые Федер-рацием и Президентэу Дмитрий Медведевым «Зэкъошныгъэм» иорден кызырэфигъэшъоша-гъэр. Ар кIалэмкIэ шлухъафтын лъапIэу щытыгъ.

Къалэхэм ыкIи районхэм пэщэ дэгъухэр яIэнхэмкIэ краим иад-министрацие ишлогъэшхо кьэга-кIо. Зипшъэрылхэр икыоу зы-мыгъэцакIэхэрэм ИэнатIэр алахы, ахэм ачIыпIэ дэгъоу Иоф зышIэ-шъуштыгъэр рагъахэх. Джащ тетэу къалэу Новороссийскэ ипащэ тырашчыгъагъ. Къалэм ипэщакIэ хэдзыгъэным зыфежъэхэм, куп горэхэм бырысхэр къашIыгъа-гъэх, хэдзынхэм пэрыохъу афэ-хъуштыгъэх. Иофыр кызыхафы-нэу нэбгырэ заулэ агъэIуагъ, ау зи кыкIыгъэп. Губернаторым а Иофыр кызызыхыфныу Мурат зегъаIом, гужби, бырысыр хэмь-лэу краим ипащэ цыхъэ зыфи-шIырэ цыфым хэдзакIохэм ды-рагъэштагъ, хадзыгъ. Джащ фэдэу Мурат цыфхэм бзэ къафи-гъотын, ыгъэдэлонхэ ыльэкIы-щтыгъ.

Краим ипашэхэм Мурат лъытэ-ныгъэ ин фашIыштыгъ, яклэсагъ. Александр Ткачевым Мурат фэгъэхъыгъэу мырэуштыгъу ыло-щтыгъ: «Мурат кIэлэ чан, Иоф-шIэIэIошху, сыд пшъэрылхэ фэл-шIыгъэми, зэрэзэшлуиштыным уишхъэ пытуе тебгъэлын плъэ-кIыштыгъ. Зэрэкъуаджэу шъурыгу-шхонэу щыт. Щытхъубэ зыпылэ цыф. Ныбджэгъу шыпкIэ!»

Ягъ-янэхэр Мурат икIэсэ дэда-гъэх. ИкIалэрэ ипшъахэрэ ежэ ягъ-янэхэм ацIэхэр афиусыгъэх. Пшъахъэм ЛуизэкIэ, кIалэм КазбеккIэ яджэх.

ЩэлэфэкIэ Мурат иштыгъу да-хэ аIотагъ, идунай ыхъожьыгъэ-ми, а щытхур зэлэпыхыгъэ фалуа-тэ, бэмэ шIукIэ агу кынэжыгъ.

Джащ фэдэу шлушлагъэбэ илэш, Мурат непи псаоу кыт-хэтым фэдэу тэлыгъэ, бэрэ цыф-хэм агу илышты.

ХЪУШТ Шъбан.

Иорэд гъашIэм дэжъынчы

Пщынэо цIэрылу, композитор, лъэпкъ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэм яшIынкIэ сэнаушгъэу хэлъымкIэ дунаим щызэлъашIагъ. Урысые Федерацием изаслуженнэ артист, Адыгэ Республикэм инародрнэ артист, нэмыкI щытхуцIэхэри кыфаусыгъэх. ИлофшIагъэкIэ кытхэ-тым дунаир ыхъожьыгъэми, гүфэбэныгъэу фытилагъэр чIэтынагъэп.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Чэмышшо Гъазый кытфилотагъэр гъэзет нэклубгъо заулэ зэрэхъу-щтыр кыдэтлътэзэ, щылэныгъэм гүкIэ зыфэтэгъазэ.

— Лъэцэрыкьо Кимэ кытхэ-тыгъэмэ, щылэ мазэм и 16-м ыныбжы илээс 69-рэ хуштыгъэ, — кьелуатэ Чэмышшо Гъазый. — Игушъхэ лэжыгъэкIэ искусствэм илэгъапIэм анэсыгъэ цыфмэ ахэтлътэзэ, шлоу щылэр фэтэлэ. Кимэ ыгъэшIагъэр мыбэми, ышIагъэр бэ, тарихым хэллоклэштэп. Пщынэо дэгъоу зэрэщытыгъэм щэч зымы хилъхэрэп. «Кимэ пщынэм кырегъало» зыплөклэ, ылэ-кыуацIэ уклэупчIэжыын ищыкIэ-гъагъэп.

— Кимэ пщынэм кы-ригъало зыхъукIэ, ор-кестрэм фэдэу алытэ-щтыгъ. Ар...

— Сэ кьэсэшIэжы, 1980-рэ илээсхэм Индием икультурэ и Мафэхэр СССР-м щыкIохэ зэхъум, дунаим щызэлъашIэрэ музыкантхэр хэлэжыгъагъэх. Индием кыкIыгъэ музыкант цIэрылор Лъэцэрыкьо Кимэ пщынэм оредышгъор кызэрэригъа-лорэм зедэлум, ыгъэшIэгъогъэ кьодыеп, «Мыр иныжъ», — ылуагъ Индием кыкIыгъэм.

— НэмыкI уасэхэри кыфашIыхэу, Кимэ кы-щытхуэхэу бэрэ зэрэзэ-хэпхыгъэм тыщыгуауэ. Ахэр кытфэлэуатэхэба.

— КъэщыокIо ансамблэхэм япэрэ хэгъэу фестиваль «Налмэсыр» зыхэлэжы, дунаим щызэлъашIэщтыгъэ Моисеевым Кимэ зипэщэ оркестрэм игугъу дахэкIэ кышIыгъагъ. Темыр Кавказым икIыгъэ оркестрэхэм анахъ дэгъоу «Налмэсыр» икуп ылытэгъагъ.

— Адыгэ оредышгъор сценэм кызэрэщэбгъэлэщт шылкIэм Кимэ илахышIу зэрэхэлъым музыкантхэр щыгуауазэх.

— Оредышгъомрэ къашгъомрэ зедиштэнхэм екло-лэкIэ хэхыгъэ фэшIып фае. Адыгэ лъэпкъ оредышгъохэр къэщыокIо ансамблэм фытегъэпсыхъагъэхэу зэрэбгъэ-псыщтхэм мэхъаншхо сьдигъуи раты. Ащ Кимэ кIэщакIо фэхъугъ. Адыгэ оредэу артистмэ сценэм кышIаохэрэм пщынэм-кIэ адежыгъухэрэм Кимэ фэдэ

тельствэ и Кабинет иунашгъокIэ кIэлэцыкIу республикэ еджапIэм Лъэцэрыкьо Кимэ ыцIэ фаусыгъ. ЗэлъашIэрэ музыкантым исурэт лъэгъупхъу еджапIэм чIэт. Музыкальнэ культурэу зыпылты-

Илэлэсэ ахэтыгъэп. Лъэхъанэу зыхэтыгъэм елытыгъэу ар кьэсэлэ.

— Адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэу Кимэ оредышгъо кызэрэригъалорэ щымылагъэу зылытэрэмэ адеогъашта?

— Ар упчIэ гъэшIэгъон. ЗэкIэми ыгу якIуштыгъ. ЫлэгъхытIу кIэ ымышIырэ музыкальнэ лъэпкъ Iэмэ-псымэ зэрэщымылагъэр тэшIэ. Арышъ, Кимэ Iофэу ыгъэцэкIагъэр бэ, кыгъэ-нагъэр макIэп. ИшIушIагъэхэр кыдэтлътэхи, АР-м и Прави-

гъэм ылытэныкьокIэ IофшIагъэхэр тилэх.

— ГүкIэ ЗамудинкIэ кьэбгъэжынышъ, кIэлэ-цыкIухэр езыгъаджэрэмэ гъэхъагъэу ашыгъэр макIэп.

— ШыкIэпщынэмкIэ, нэмыкI лъэпкъ музыкальнэ Iэмэ-псымэ-хэмкIэ оредышгъохэр кьэзыгъа-лорэм япчъагъэ хэхъо. СтIашъу зэшыхэм, нэмыкIэхэми еджапIэр кьаухи, аспирантурэхэм ачIэ-хъагъэх. Адыгэ культурэм тегъэ-псыхъагъэу кIэлэцыкIухэр илэ-

ситIу хъугъэу етэгъаджэх. Зэ-кIэри музыкант мыхъуштми, лъэпкъ искусствэм фэтэгъасэх. Традиционнэ оредэ кьэлэуакIэхэр арагъашIэх.

— Оредыр кьалозэ, адыгабзэри агъэлъапIэ, зэрагъашIэ, лъэпкъ искусствэм нахъ куоу хэшъ-щэх. Iофыр лыжыгъэ-кIотэщта?

— Ар типшъэрылгъэу тэлъытэ. Кимэ оредышгъор кызэрэригъа-лорэм тетэу студием щатхыгъэ музыкальнэ произведениехэр тилэх. Лъэцэрыкьо Кимэ кыри-гъэлорэ оредхэр тетхъагъэхэу дис-кыр Москва кышIыдэгъэкIыгъ. Спонсорэу Хъагъур Алыт тилагъ. Бэрцэ Руслъан ары Лъэцэры-кьо Кимэ иорэдхэр кьэзыгъо-и-жыгъэр. Кимэ итворчествэ зы-тетхъгъэ дискым игъэхъазырын апэу кIэщакIо фэхъугъэр Хъа-тикъое Адам. КультурэмкIэ Ми-нистерствэм Iофыр лыгъэкIо-тагъ, япчъагъэкIэ зы мин хъухэу дискхэр кыдэдгъэкIыгъэх.

— Дискыр фаехэм ащэ-фын алытэкIыщта?

— Хъау. ЕджапIэхэм, музыкант-хэм, Iахылыгъэу кьэнагъэхэм ятэ-тых. Кимэ илофшIагъэ цыфмэ алытэгъэлэсыным фэшI джыри дискхэр кыдэдгъэкIыштых. Ащ ыугъоигъэ, зэригъэфэгъэ музы-кальнэ произведениехэр тетха-гъэхэу фэшъхъаф дискхэри тэгъ-хъазырых.

— Кимэ ПсэйтIу кы-щыхъугъ, а кьуаджэм му-зыкант, артист цIэрылорэ кыдэкIыгъэх.

— Кимэ икьоджэ гүпсэ ща-гъэлъапIэщтыгъ. Неппытхэтэу, адыгэ культурэм, республикэм афэлажэу тэлъытэ. Ыгу кыте-офэ ежъ кыдэмыхъугъэр шы-Iэныгъэм щылъытэгъэкIуатэ. Адыгэ пщынэм ишIын зэрпы-лыгъэм, Лъэцэрыкьо Кимэ ыцIэ-кIэ музыкант ныбжыкIэхэм язэ-нэкьокъу зэрэзэхатцэрэм, фэ-шъхъаф Iофыгъоу тызытегушы-Iэнэу щылэр макIэп.

— ШъуигухэлъышIухэр кыжъудэхъунхэу шъуфэ-сэлэ.

— Тхъауегъэпсэу.

СПОРТЫМРЭ ПУНЫГЪЭМРЭ

Икьуаджэ шагъэлъапIэ

Адыгэ Республикэм футболымкIэ и СДЮСШОР итренерэу МыгъолI Амэрбий Фэдз шаплугъ. КIэлэцыкIу-хэмрэ ныбжыкIэхэмрэ ягъэсэн зэрэпылтым дакIоу, лъэпкъ Iофыгъо-хэм агъэгумэкIы. Мостовской районым илэсищэ Iоф щышIагъ, нэлуасэу щырилэ хъугъэр макIэп. Тренер сэнэхъа-тыр зэрэшлогъэшIэгъо-ным фэшI футболым зы-фигъэзэжыгъ, Мые-кьуапэ икIэлэцыкIухэу пэублэ классхэм арыс-хэр егъасэх.

еIо Амэрбий. — Джырэ уахътэ спортым упылтыштмэ, хэпшы-кIэу амалэу тилэхэм къахъуагъ. Ти Лышъхъэу ТхъакIушынэ Ас-лъан ишIуагъэкIэ спорт пэуа-лэхэр, анахъэу футбол ешIапIэ-

хэр, къалэхэм, кьуаджэхэм аща-гъэпсых. Футбол ешIэ зышIои-гъомэ япчъагъэ нахыбэ зэрэ-хъурэм тегъэгущIо. Спортыр лъэпкъ Iофыгъомэ ятэпхы.

Тренерэу А. МыгъолIым Фэдз Iоф щышIэ зэхъум ыгъэсагъэмэ къахигъэщырэр Джамырзэ Мурат. Мыекьопэ «Зэкьошныгъэм» илээс заулэрэ ар щешIагъ, непэ-рэ мафэхэм Адыгэ Республикэм щызэхашэрэ зэнэкьокъу зэфэ-шъхъафмэ ахэлэжъ. Кошхъэблэ районым ихэшыпыкIыгъэ коман-дэ хэт. Мэкьоо Мурати «Зэ-кьошныгъэм» рагъэблагъэу уахъ-тэ кыхэкIыгъ. А. МыгъолIым зэрилъытэрэмкIэ, сэнаушгъэ зыхэлъ ныбжыкIэхэр кьуаджэ-

мэ адэсых. План гъэнэфагъэм те-тэу тренерхэм агъасэхэ зыхъукIэ, ялэлэсэныгъэ нахышIоу хагъ-эхъощт, лъэпкъ шIэжъэу яIэм зыкьилэтышт.

МыгъолI Амэрбий мы мафэ-хэм илээс 60 хъугъэ. Ащ фэгъэ-хыгъэу Фэдз футболымкIэ зэнэ-кьокъоу щызэхашагъэм команди 4 хэлэжъагъ. Чыржыныхэм ялэ-кьо икомандэ апэрэ чIыплэр кы-дихыгъ. Кошхъэблэ районым фут-болымкIэ иветеранхэр — ятIонэ-рэ, Фэдз щышхэр яцэнэрэ хъугъэх.

— ИлофшIэн шлогъэшIэгъон, ыгу етыгъэу Амэрбий кIэлэцы-кIухэр егъасэх, — еIо АР-м фут-болымкIэ и СДЮСШОР иза-вучэу Пэнэшъу Махьмудэ. — ЦыфышIу. Имэфэклэ пэе тыфэ-гушIо.

Сурэтым итыр: тренерэу Мы-гъолI Амэрбий.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхъышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ IофхэмкIэ,
IэкIыб кьэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
кьэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар жъу-
гъэм инамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхъалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхэшIэр:**
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиоукъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ кьэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажыгъэ-
рэмрэ яеплкъыкIэ
зэтемыфэн ылгэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхатфы-
хэрэп ыкIи кьэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

3446

Индексхэр

52161

52162

Зак. 43

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр

Сыхъатыр 18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр

Сыхъатыр 18.00